

Natuurtoets

**Bestemmingsplan herontwikkeling N65 Haaren;
'Reconstructie N65'**

Onderzoek in het kader van de Wet
natuurbescherming

projectnummer 415765
concept revisie 00
6 mei 2019

Natuurtoets

Bestemmingsplan herontwikkeling N65 Haaren; 'Reconstructie N65'

Onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

projectnummer 415765

concept revisie 00
6 mei 2019

Auteurs

L.C. Smitskamp

Opdrachtgever

Gemeente Haaren
Postbus 44
5076 ZG Haaren

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	goedkeuring	vrijgave
	Definitief	G.E. La Rose	T. Artz

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	3
1.1	Algemeen	3
1.2	Aanleiding en kader	3
1.3	Doel en onderzoeksvragen	4
1.4	Leeswijzer	4
2	Gebiedsbeschrijving en voornemen	5
2.1	Voornemen: vier bouwstenen	5
2.1.1	Bouwsteen: Kruising Kreitestraat/Hoge Raam - N65	5
2.1.2	Bouwsteen: Torenstraat/Molenstraat	6
2.1.3	Bouwsteen: Ecoduiker	7
2.1.4	Bouwsteen: Parallelwegen	7
2.2	Gebiedsbeschrijving	8
3	Natuurnetwerk Brabant	13
3.1	Wettelijk kader	13
3.2	Ligging NNB-gebieden t.o.v. plangebied	13
3.3	Effectbepaling en toetsing	14
3.3.1	Afwegingskader	14
3.3.2	Beoordeling	16
3.4	Consequenties aantasting NNB	18
3.4.1	Toetsingskader	18
3.4.2	Compensatie	19
3.5	Vervolgstappen	23
4	Beschermde houtopstanden (Wnb)	24
4.1	Wettelijk kader	24
4.2	Ligging beschermde houtopstanden	24
4.3	Consequenties aantasten beschermde houtopstanden	25
4.3.1	Compensatieopgave	25
4.3.2	Herplantplicht en melding	25
5	Beschermde soorten (Wnb)	26
5.1	Wettelijk kader	26
5.2	Relevante beschermde soorten	28
5.2.1	Bureaustudie	28
5.2.2	Veldbezoeken - bepalen aanwezigheid soorten	30
5.2.3	Samenvatting resultaten	36
5.3	Effectbeoordeling	36
5.3.1	Relevant toetsingskader	36
5.3.2	Algemene broedvogels	37
5.3.3	Vleermuizen	37

5.4	Uitvoerbaarheid	39
-----	-----------------	----

6	Conclusies	41
----------	-------------------	-----------

6.1	Natuurnetwerk Brabant	41
6.2	Beschermde houtopstanden	41
6.3	Soortbescherming	42

7	Bronnen	44
----------	----------------	-----------

Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting wettelijk kader

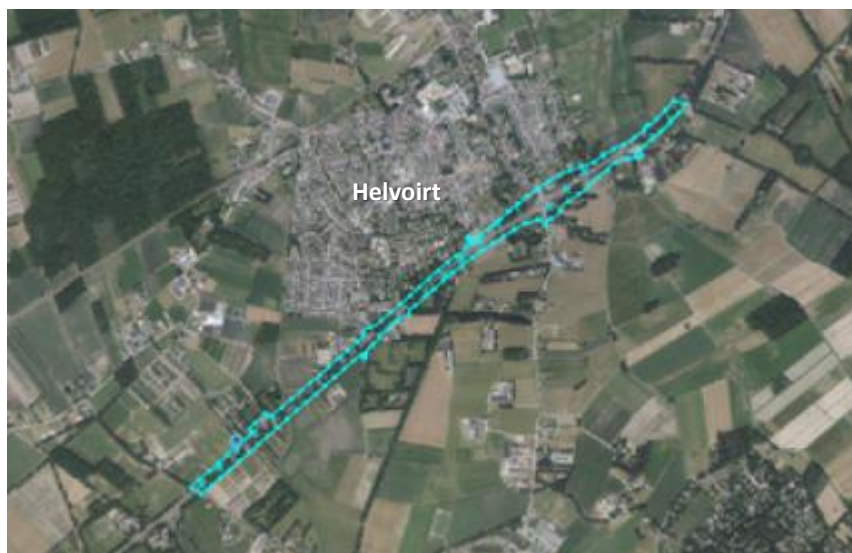
Bijlage 2: Onderzoeksmethode soortspecifieke onderzoeken

1 Inleiding

1.1 Algemeen

De leefbaarheid langs en de veiligheid op de N65 staan onder druk. De N65 loopt door de kernen van Vught en Helvoirt en zorgt daarmee voor barrièrewerking en een slechte oversteekbaarheid bij de diverse kruisingen voor zowel auto's als langzaam verkeer. In een samenwerking van het Rijk, de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Vught, Haaren en 's-Hertogenbosch is in juni 2016 een voorkeursalternatief voor het tracé vastgesteld. Naar aanleiding van een consultatieronde met de omgeving heeft de stuurgroep op 19 maart 2018 besloten het VKA op enkele onderdelen te optimaliseren. De optimalisatievoorstellen hebben geleid tot een vernieuwd VKA, genaamd 'Reconstructie N65'. Door de optimalisatie is er een wijziging in het ontwerp welke leidt tot andere effecten op de natuur dan eerder onderzocht. Voorliggende Natuurtoets gaat in op alle effecten die het nieuwe ontwerp 'Reconstructie N65' met zich meebrengt op de natuur (deels overeenkomend met het VKA, deels nieuwe effecten).

Voorliggend document heeft betrekking op de voorgenomen ontwikkelingen in de gemeente Haaren. Zie voor de ligging van het plangebied Figuur 1.1.

Figuur 1.1. Ligging tracé N65 te Helvoirt (gemeente Haaren) waar onveilige situaties worden aangepakt.

1.2 Aanleiding en kader

In het kader van het op te stellen bestemmingsplan dienen diverse onderzoeken te worden uitgevoerd. Onderzoek naar beschermde natuurwaarden vormt hier één van. De voorgenomen plannen kunnen doorgang vinden als duidelijk is dat het vast te stellen plan niet in strijd is met de Wet natuurbescherming. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten (Wet natuurbescherming – onderdeel soortbescherming) en beschermde gebieden. Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven en wordt antwoord gegeven of het

plan uitvoerbaar is. In deze rapportage komt de toetsing van de volgende natuuraspecten aan bod¹:

- ❖ **Natuurnetwerk Nederland.** In provincie Noord-Brabant ook wel Natuurnetwerk Brabant (NNB) genoemd;
- ❖ **Beschermde houtopstanden (Wnb);**
- ❖ **Beschermde soorten (Wnb).**

1.3 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van het voorgenomen plan met de beschermde soorten en het NNB en het bepalen of het plan uitvoerbaar is.

De vragen of voor de uitvoering van het bestemmingsplan een vrijstelling geldt, dan wel een ontheffing of vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is en zo ja, of deze ontheffing of vergunning kan worden verleend, komt in beginsel pas aan de orde in een procedure op grond van de Wet natuurbescherming. Echter, deze vragen zijn ook relevant voor het bestemmingsplan omdat in deze Natuurtoetsing wordt beoordeeld of ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan het op voorhand in redelijkheid duidelijk is dat de Wet natuurbescherming niet de uitvoerbaarheid van het plan in de weg zal staan. Het bestemmingsplan kan pas worden vastgesteld nadat uit een Natuurtoetsing duidelijk is geworden of voor de activiteiten die volgen uit deze vaststelling de mogelijkheid bestaat tot het verkrijgen van een ontheffing of vergunning.

De volgende onderzoeksvragen zijn van toepassing:

- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van het plan? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling die mogelijk gemaakt worden door het plan effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het plan uitvoerbaar en zijn, zo nodig, aanvullende voorwaarden in het plan aan de orde?
- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied NNB-gebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een compensatieplan opgesteld te worden of zijn andere vervolgstappen aan de orde?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 3 en 4 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.4 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgezet:

- Hoofdstuk 2 beschrijft het plangebied en het projectvoornemen;
- Hoofdstuk 3 zet de toetsing aan het **Natuurnetwerk Brabant** uiteen;
- Hoofdstuk 4 geeft de toetsing aan de **beschermde houtopstanden** (Wnb) weer;
- Hoofdstuk 5 beschrijft de toetsing aan de **soortbescherming** (Wnb);
- Hoofdstuk 6 beschrijft de conclusies en (eventuele) vervolgstappen en procedures.

¹ De toetsing aan de Natura 2000-gebieden vindt in een separaat document plaats. Op Natura 2000-gebieden is, gezien de afstand, enkel het aspect stikstof relevant. Dit aspect wordt in relatie tot de omgeving in een ander document behandeld.

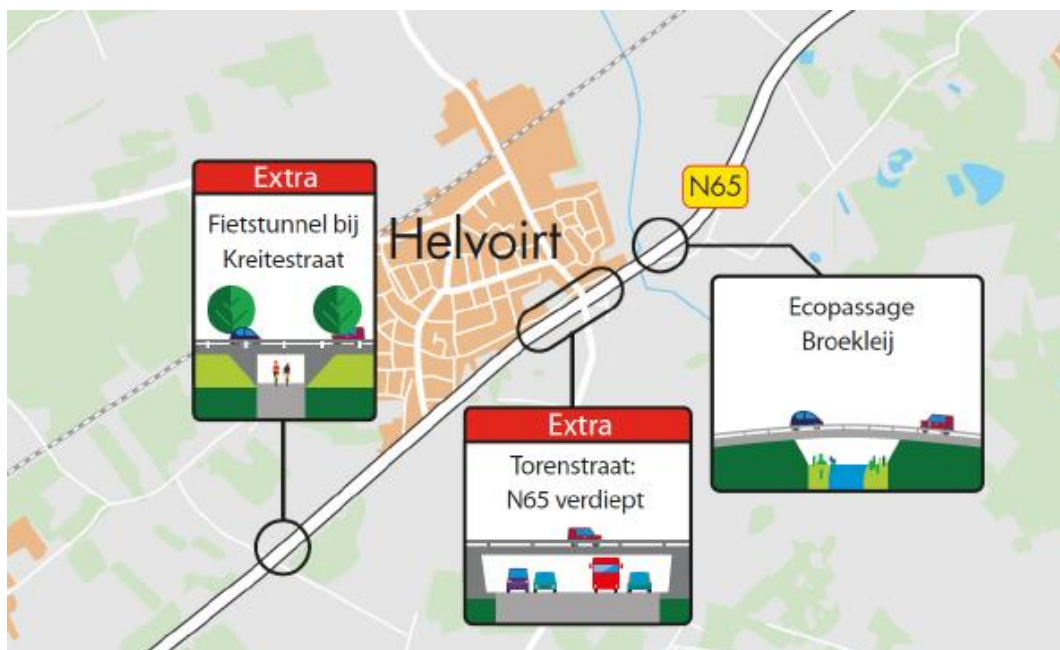
2 Gebiedsbeschrijving en voornemen

2.1 Voornemen: vier bouwstenen

Het plan voor de N65 richt zich met name op het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid van (de omgeving van) het plangebied. Maar de aanpassingen hebben ook effecten op de verkeersintensiteiten en met name op de doorstroming van de N65 en het onderliggende wegennet. Het verbeteren van de doorstroming vormt een belangrijk punt in het opheffen van de barrièrewerking van de N65.

Om de knelpunten die er in de huidige situatie bestaan op te lossen, wordt er middels vier bouwstenen een verkeersveiliger en milieuvriendelijkere N65 gecreëerd. In de navolgende paragrafen wordt nader toegelicht wat de bouwstenen inhouden voor de N65 ter hoogte van Helvoirt (gemeente Haaren).

Figuur 2.1 toont drie van de vier bouwstenen ter hoogte van Helvoirt. De vierde bouwsteen bestaat uit het inrichten van parallelwegen.

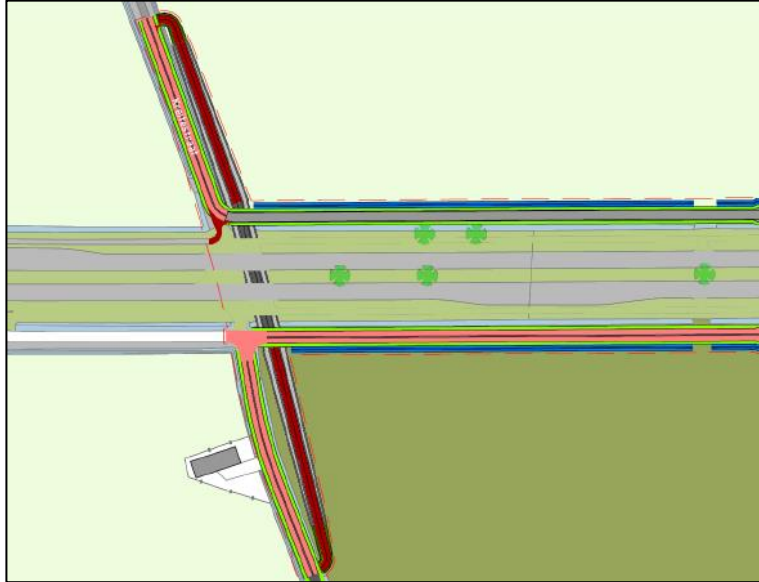

Figuur 2.1. Locatie van drie bouwstenen ter hoogte van de N65 in gemeente Haaren.

2.1.1 Bouwsteen: Kruising Kreitestraat/Hoge Raam - N65

Om een veilige oversteekplaats voor fietsers te creëren wordt er, ter plaatse van de bestaande kruising, een fietstunnel aangelegd. Deze tunnel is toegankelijk voor fiets- en voetgangersverkeer. In Figuur 2.2 is de voorlopige toekomstige situatie gevisualiseerd. In het ontwerpbestemmingsplan wordt het definitieve ontwerp van de fietstunnel opgenomen. Daarnaast dient deze kruising in de huidige situatie als op- en afrit voor de N65. Doordat deze op- en afritten als onveilig beschouwd worden en er parallelwegen aangelegd worden voor het agrarisch verkeer, worden de Kreitestraat en de Hoge Raam in de toekomstige situatie niet aangesloten op de N65. Het is daarom voor

automobilisten niet mogelijk de N65 te kruisen of te betreden. De automobilisten kunnen gebruik maken van de parallelwegen en kunnen de N65 betreden via de Torenstraat.

Figuur 2.2. Visualisatie fietstunnel Hoge Raam.

2.1.2 Bouwsteen: Torenstraat/Molenstraat

In de nieuwe situatie is de Torenstraat gelegen op maaiveldniveau en kruist deze over de verdiepte N65. De verdiepte N65 is gelegen in een tunnelbak, circa 4 meter onder maaiveldniveau. Zoals weergegeven in Figuur 2.3 wordt de Torenstraat, ter plaatse van de kruising, ingericht als ovonde.

Ten behoeve van de verkeersafwikkeling gedurende de bouwfase is een tijdelijke N65 benodigd. Deze tijdelijke weg wordt aangelegd aan de noordzijde. De tijdelijke weg leidt tot tijdelijk ruimtebeslag van gronden ten noorden van de N65. In de tijdelijke situatie is er sprake van 2x1 rijbaan. Na realisatie van de N65 en de verdiepte ligging zullen de gronden weer worden hersteld.

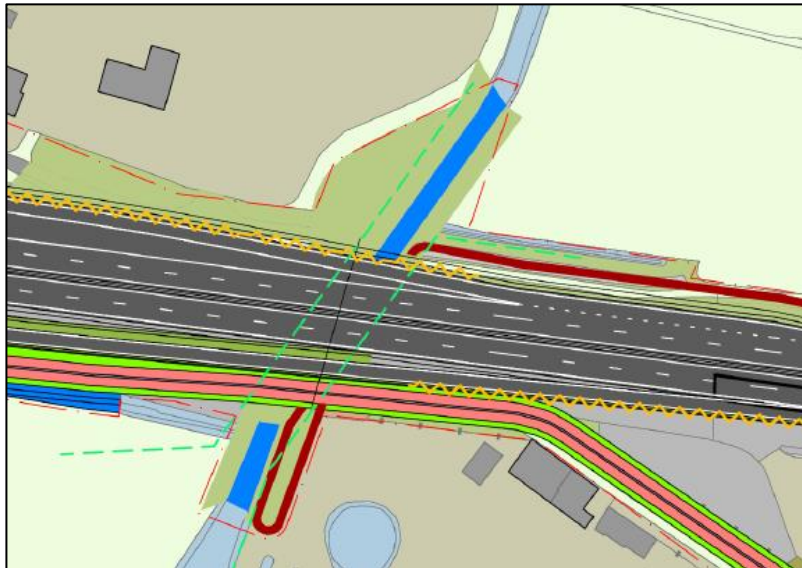

Figuur 2.3. Visualisatie ovonde Torenstraat.

2.1.3 Bouwsteen: Ecoduiker

In de huidige situatie wordt het zuidelijke en noordelijke deel van de watergang Broekleij middels een duiker onder de N65 met elkaar verbonden. De duiker is echter niet toereikend om als oversteekplaats voor verschillende diersoorten te fungeren.

Om te voorzien in een passage voor verschillende diersoorten, wordt een gecombineerde ecopassage (zowel nat als droog) gerealiseerd. De ecopassage biedt diersoorten een veilige mogelijkheid om de N65 te kruisen. Hiermee worden twee gebieden met natuurwaarden (beter) met elkaar verbonden. De diersoorten zijn hoofdgebruiker van de passage. Het is voor voetgangers eveneens mogelijk om de ecopassage te gebruiken als recreatief wandelpad. De toegankelijkheid voor voetgangers is afhankelijk van de hoogte van de waterstand in de Broekleij. Dit kan bij een hogere waterstand leiden tot een ontoegankelijke situatie voor voetgangers. In Figuur 2.4 is de toekomstige ligging van de ecopassage weergegeven.

Figuur 2.4. Visualisatie ligging ecopassage

2.1.4 Bouwsteen: Parallelwegen

Zowel aan de noordelijk als aan de zuidelijke zijde van de N65 wordt een parallelweg gerealiseerd in de nieuwe situatie.

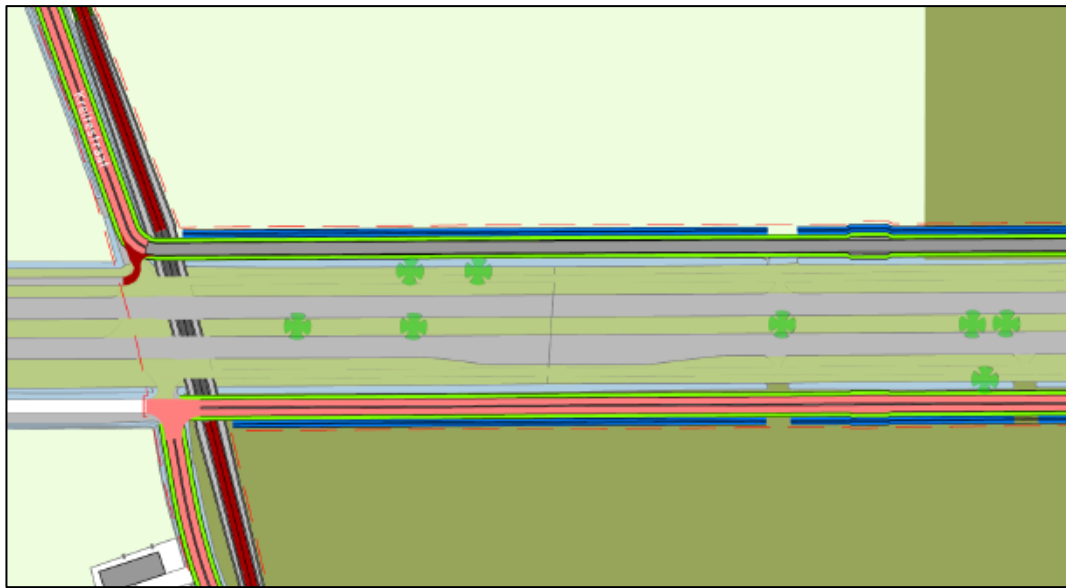
Noordzijde

Aan de noordzijde wordt de parallelweg vanaf het Schildersstraatje tot aan de Kreitestraat gesitueerd. Deze parallelweg wordt ingericht als autoweg, waar zowel automobilisten, agrarisch verkeer als fietser gebruik van kunnen maken. Om de parallelweg aan de noordzijde sociaal en verkeersveilig te maken worden de woningen Rijksweg 1 en 3 gesloopt. Dit is noodzakelijk omdat deze woningen zeer dicht op de N65 gesitueerd zijn. De woning Rijksweg 7 wordt aangesloten op de parallelweg. Ook ten oosten van de kern Helvoirt wordt een parallelstructuur aangelegd om aangrenzende percelen te ontsluiten.

Zuidzijde

Aan de zuidzijde worden De Dijk en de Antwerpsebaan vanaf het tankstation BP tot aan de Hoge Raam ingericht als parallelweg voor het doorgaande verkeer. Daarnaast wordt er een fietsstraat gerealiseerd aan de zuidzijde van de N65 (zie Figuur 2.5). De fietsstraat ontsluit enkele agrarische percelen en is daarom toegankelijk voor bestemmingsverkeer. De fietsstraat is onderdeel van een snelfietsroute ten zuiden van de N65. Ter hoogte van het Hoge Raam kunnen fietsers de N65 kruisen via de fietstunnel.

Om de robuuste parallelwegenstructuur te realiseren, wordt een (nu onverhard) gedeelte van de Antwerpsebaan en de Gestelsestraat verhard

Figuur 2.5. Visualisatie parallelwegen vanaf de Kreitestraat.

2.2 Gebiedsbeschrijving

De N65 is de verbindingsweg tussen de steden 's-Hertogenbosch en Tilburg. Op dit moment gaat de rijksweg A65 ter hoogte van het centrum van Vught over in de N65. Het deel van de N65 dat onderwerp is van voorliggend document, start net voor de kern van Helvoirt en loopt via de kruising met de Torenstraat/Molenstraat tot aan de kruising net buiten het dorp tussen de N65 en de Hoge Raam en Kreitestraat. Zie Figuur 1.1 voor de ligging van het tracé in de gemeente Haaren.

De omgeving bestaat met name uit bebouwd gebied, waarbij in enkele gevallen agrarische of bospercelen aanwezig zijn. Tevens zijn enkele waterpartijen in de vorm van greppels, vijvers en/of beekjes aanwezig.

Onderstaand zijn foto's weergegeven die een impressie geven van het plangebied in Helvoirt. Figuur 2.6 geeft aan waar deze biotopen aanwezig zijn.

Figuur 2.6. Impressie gebieden langs de N65.

Locatie 1a: betreft bomen langs de N65

Locatie 1b: betreft bebouwing, tuinen en het erf aan de Rijksweg 1 en 3. Hiernaast is tevens een houtwal grenzend aan een weiland ten noorden van het deelgebied aanwezig. Het erf en de tuinen van de bebouwing hebben een verrommeld karakter met onder andere houtstapels en braamstruweel.

Locatie 2: betreft enkele bomen en struikruigte langs het Touwslagersbaantje.

Locatie 3: betreft een bomenrij van voornamelijk eiken aan de Gestelsstraat.

Locatie 4: Impressie plangebied betreft een bomenrij van onder andere eik. Op deze locatie is tevens een greppel en een circa één meter hoge zanddijk aanwezig over de gehele lengte. Het deelgebied sluit aan op de tuinen van de aanliggende bebouwing.

Natuurtoets

Bestemmingsplan herontwikkeling N65 Haaren; 'Reconstructie N65'
projectnummer 415765
6 mei 2019 revisie 00
Gemeente Haaren

Locatie 5: betreft een bomenrij langs de N65 met in het noorden een deel van de tuin van de aanliggende bebouwing. Over de gehele lengte van dit deelgebied is een greppel aanwezig.

Locatie 6: bevindt zich tussen de Rijksweg N65, de Oude rijksweg en de Torenstraat. Dit betreft een gebied met twee tot drie rijen vrijstaande bomen op een deel gazon.

Locatie 7: Bosschage langs de N65 met oude eiken (via Globespotter, 2018).

Locatie 8a: Het betreft hier een bomenrij aan De Dijk en delen van de tuinen van aanliggende bebouwing. De groenstructuren in deze tuinen betreffen delen gazon en een deel met een bosstructuur van zowel naald- als loofbomen met een beperkte ondergroei.

Locatie 8b: betreft de watergang de Broekleij ten noorden en zuiden van de N65.

Locatie 9: Bomenrijen langs onverhard pad.

De overige biotopen langs de N65 zijn niet relevant in relatie tot het voornemen (hier vinden geen aanpassingen aan het wegontwerp plaats) of betreffen zeer intensief gebruikte, open terreinen die op voorhand geen geschikt of uniek biotoop bieden voor beschermde soorten of geen NNB-waarden herbergen.

3 Natuurnetwerk Brabant

Het ruimtelijk beleid voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. Voor een NNN-gebied geldt dat de wezenlijke waarden en kenmerken van dat gebied niet mogen worden aangetast. Ruimtelijke ingrepen in deze gebieden zijn niet zonder meer toegestaan. Voor plannen binnen het NNN geldt het 'Nee, tenzij principe'. Ingrepen worden niet toegestaan tenzij uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het NNN. In de provincie Noord-Brabant heet het Natuurnetwerk Nederland, Natuurnetwerk Brabant (NNB).

In het kader van de toekomstige activiteiten is het nodig om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden van het ter plaatse of nabij gelegen aanwezige NNB. Om deze reden is in dit hoofdstuk de ligging van de NNB-gebieden ten opzichte van het plangebied weergegeven en is – indien relevant – aangegeven om welke natuurwaarden het gaat. Tevens is aangegeven of er mogelijk sprake kan zijn van (negatieve) effecten als gevolg van de werkzaamheden op de wezenlijke kenmerken en waarden en/of een vervolgonderzoek/nadere uitwerking aan de orde is. Bij de beoordeling van effecten op het NNB is uitgegaan van de tekst van de geconsolideerde versie van de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant.

3.1 Wettelijk kader

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden. Dit is onderdeel van de actieve soortbescherming uit de Wet natuurbescherming; bedreigde diersoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Om dit realiseren is in de Wnb art. 1.12, lid 2 vastgelegd dat de provincies zorgen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland.

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Natuurnetwerk Nederland. Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

Het NNN in Noord-Brabant wordt aangeduid als NNB (Natuurnetwerk Brabant).

3.2 Ligging NNB-gebieden t.o.v. plangebied

Ten noordoosten van Helvoirt is een bosgebied aanwezig dat is aangewezen als NNB-gebied. Zie Figuur 3.1. Dit terrein is aangewezen als 'N16.04 Vochtig bos met productie'.

Aan de oostzijde van Helvoirt is direct nabij de N65 een NNB-gebied aanwezig. Dit NNB-gebied is grotendeels nog niet aangewezen als een bepaald natuurbeheertype. De beek die hier aanwezig is – en via een duiker onder de N65 doorloopt – is aangewezen als 'N03.01 Beek en bron'. Het NNB-gebied betreft nog om te vormen landbouwgrond naar natuur(inrichting) (N00.01). Zie Figuur 3.1 voor de ligging van dit NNB-gebied met bijbehorende aanwijzingen. Het NNB-gebied ten noorden van de N65 ('Zoekgebied 7 Helvoirts Broek, Pompveld') heeft de volgende ambitie-beheertypen: 50% N10.01 Nat schraalland of N10.02 Vochtig hooiland (ambitie-beheer type 1), 35% N12.02 Nat Kruiden- en faunairijk grasland (ambitie-beheertype 2) en 15% N12.06 Nat Ruigteveld (ambitie-

In Figuur 3.2 (volgende pagina) is het ontwerp en de ingrepen aan de N65 weergegeven ter hoogte van de NNB-gebieden.

3.3.1 Afwegingskader

Voor een NNN-gebied geldt in zijn algemeenheid dat de volgende aspecten kernkwaliteiten vormen van het NNN:

- Daarnaast gelden bij de toetsing de provinciale regels voor het NNN. In het kader van de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant is aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB (zowel direct als indirect) niet zonder meer toegestaan. Voor een dergelijke aantasting is artikel 3.16, lid 1 van de Verordening aan de orde: “het Bestemmingsplan strekt ertoe dat de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende, negatieve effecten worden gecompenseerd, overeenkomstig artikel 3.22 (Compensatie)”. Compensatie kan plaatsvinden door fysieke of financiële compensatie. Bij een wezenlijk effect dient het NNB herbegrensd te worden volgens het ‘nee-tenzij principe’ (overige herbegrenzingsartikelen zijn niet van toepassing). Hiervoor zijn de artikelen 3.17 en 3.19 en relevante leden aan de orde.

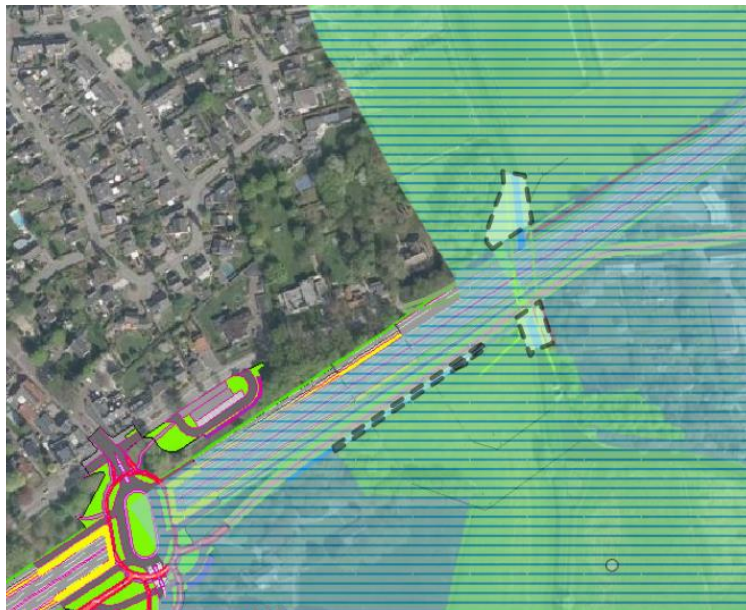
Figuur 3.2. Aanduiding ingrepen N65 ter plaatse van het NNB (globaal; groen gearceerd, zwart omlijnd).

3.3.2 Beoordeling

Binnen de grenzen van de Reconstructie N65 komt NNB-gebied voor. Zoals in Figuur 3.2 zichtbaar is, is er op één locatie sprake van aantasting door de aanleg van een parallelweg en watergang en wordt op de andere locatie de faunapassage aangepast.

Faunapassage

Feitelijk wordt door de ingreep van de faunapassage binnen een oppervlakte van circa 1.500 m² NNB gewerkt. (Hierbij is het oppervlakte van de bestaande duiker niet meegenomen). Daarnaast is aan de zuidzijde van de N65 een smalle strook binnen de NNB waar een watergang wordt verlegd. Zie ook Figuur 3.3.

Figuur 3.3. Gestippeld is aangegeven waar gewerkt wordt aan de faunapassage in het NNB.

Zoals in paragraaf 2.1.3 is toegelicht is de huidige faunapassage niet toereikend om als oversteekplaats voor verschillende diersoorten te fungeren. De nieuwe ecopassage biedt diersoorten een veilige mogelijkheid om de N65 te kruisen. Hiermee worden twee gebieden met natuurwaarden (beter) met elkaar verbonden.

Na afronding van de werkzaamheden ontstaat er voor de natuur (het NNB) een geoptimaliseerde en natuurlijk ingerichte situatie. Hierdoor is geen sprake van een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB. Bovendien is één van de doelen van het NNB, het verbinden van NNB-gebieden (doel: 'verbinden'). Door de geoptimaliseerde faunapassage worden NNB-gebieden onderling beter met elkaar verbonden. Hierdoor draagt de ingreep in de NNB (de optimalisatie van de faunapassage) bij aan de doelen voor het NNB.

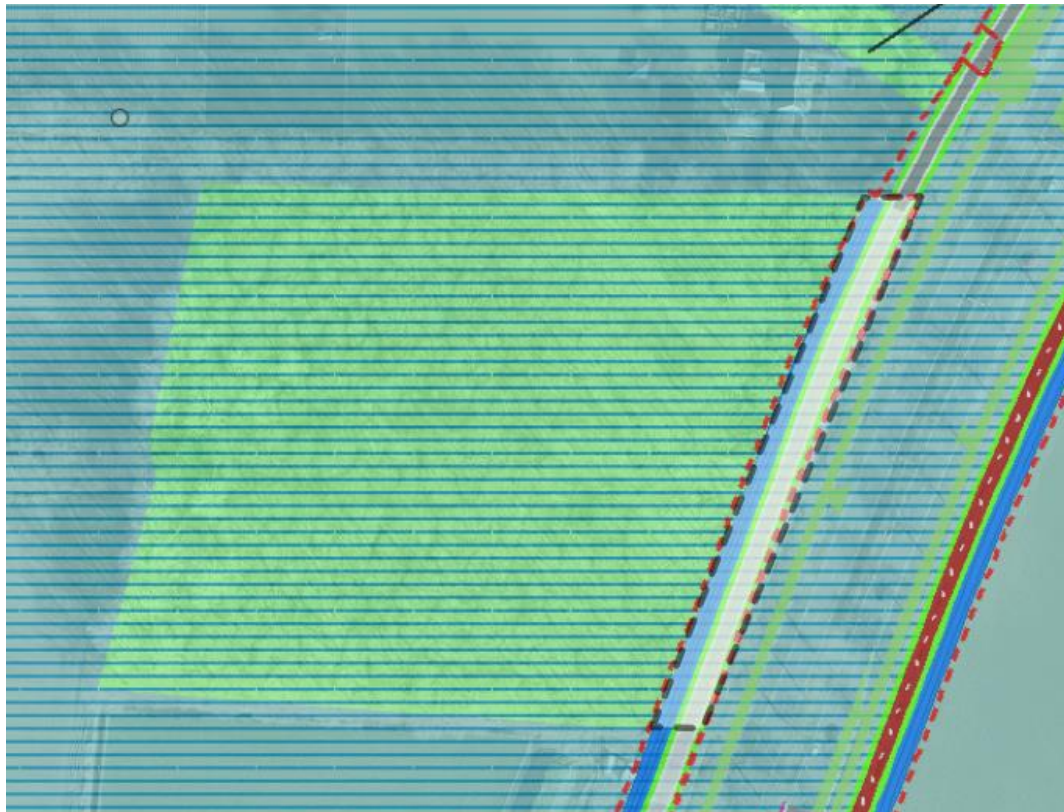
Geconcludeerd kan worden dat deze ingreep ter optimalisatie van de faunapassage de waarden van het Natuurnetwerk Brabant verbetert. Hierdoor is er geen sprake van negatieve effecten en is een compensatie niet aan de orde.

Ook zal door de verlegging van de watergang in de NNB (zuidzijde N65) geen sprake zijn van significant effecten en een aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden. De watergang

betreft een landbouwsloot met niet veel waarden en die niet bijdraagt aan de waarden van de plaatselijke NNB. Daarnaast is er enkel sprake van een verschuiving van de watergang waardoor de functies hier niet wezenlijk wijziging, en ook niet verandert naar een bestemming die de natuurlijke omgeving/waarden belemmerd. Compensatie van dit oppervlakte is daarom niet aan de orde.

Ruimtebeslag door parallelweg

Als gevolg van de aanleg van de parallelweg wordt een oppervlakte van circa 2.000 m² NNB-gebied (N16.04 Vochtig bos met productie') aangetast (zie Figuur 3.4). Van additionele verstoring als gevolg van deze ingreep is geen sprake; de meeste storingsfactoren zijn in de huidige situatie al aanwezig. Daarnaast wordt aangehouden dat er slechts een *verschuiving* van verstoord gebied kan ontstaan (worst-case). Voor deze verschuiving wordt aangehouden dat het oppervlak gelijk is aan het oppervlak van het ruimtebeslag. Resultierend is het toekomstige verstoord gebied gelijk aan het verstoord gebied voorheen, wat een geringe overschatting van de feitelijke verstoring is, aangezien op de parallelweg langzaam rijdend verkeer rijdt (zoals bestemmingsverkeer, landbouwverkeer en/of fietsers) dat weinig geluidverstoring met zich meebrengt. Additionele compensatie als gevolg van eventuele verstoring wordt gezien het bovenstaande niet nodig geacht.

Figuur 3.4. Aanduiding ruimtebeslag in NNB als gevolg van de parallelweg (zwart gestreept omkaderd).

3.4 Consequenties aantasting NNB

3.4.1 Toetsingskader

In het kader van de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (oktober 2019) is aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB niet zonder meer toegestaan. Voor een dergelijke aantasting is artikel 3.16, lid 1 van de Verordening aan de orde: "het Bestemmingsplan strekt ertoe dat de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende, negatieve effecten worden gecompenseerd, overeenkomstig artikel 3.22 (Compensatie)".

Daarnaast dient het NNB als gevolg van het permanente ruimtebeslag herbegrensd te worden volgens het nee-tenzij principe (overige herbegrenzingsartikelen zijn bij een dergelijke infrastructurele ingreep niet van toepassing). Hiervoor zijn de artikelen 3.17 en 3.19 en relevante leden aan de orde (zie onderstaand kader).

Artikel 3.17 Afwijkende regels ontwikkelingen in Natuur Netwerk Brabant

Lid 1

Een bestemmingsplan van toepassing op Natuur Netwerk Brabant kan een ontwikkeling toelaten als is voldaan aan de voorwaarden gesteld voor:

- a. nieuwe ontwikkelingen in het Natuur Netwerk Brabant, overeenkomstig artikel 3.18;
- b. het nee, tenzij-principe, overeenkomstig artikel 3.19;
- c. de saldo-benadering, overeenkomstig artikel 3.20;
- d. een kleinschalige uitbreiding, overeenkomstig artikel 3.21.

Lid 2

Het eerste lid is niet van toepassing op Natura 2000 - gebied.

Artikel 3.19 Toepassing van het Nee, tenzij-principe

Lid 1

Een bestemmingsplan dat toepassing geeft aan het nee, tenzij-principe, bevat een onderbouwing dat:

- a. er sprake is van een groot openbaar belang;
- b. er voor de ontwikkeling geen alternatieve locaties voorhanden zijn buiten het Natuur Netwerk Brabant;
- c. er geen andere oplossingen voorhanden zijn die de aantasting van het Natuur Netwerk Brabant voorkomen;
- d. de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt;
- e. er bij het verlies van ecologische waarden en kenmerken wordt voldaan aan artikel 3.22 Compensatie;
- f. op welke wijze de uitvoering en monitoring zijn verzekerd.

Lid 2

Voor het onderzoek naar alternatieve locaties geldt dat:

- a. gezocht wordt naar alternatieve locaties binnen de gemeente en in omliggende gemeenten;
- b. een alternatieve locatie overwegend dezelfde functie kan vervullen;
- c. tijdverlies en meerkosten zijn op zichzelf geen reden om een alternatief af te wijzen.

Lid 3

Voor een bestemmingsplan als bedoeld in het eerste lid doen burgemeester en wethouders een verzoek als bedoeld in artikel 6.2 Procedure grenswijziging werkingsgebied op verzoek.

Onderbouwing Herbegrenzing o.b.v. Nee-tenzij principe

Een verzoek om herbegrenzing moet voldoen aan een aantal eisen (zie de uiteenzetting onder Toetsingskader). Hierna wordt kort uiteengezet hoe voldaan kan worden aan deze eisen.

❖ *Er is sprake van een groot openbaar belang*

Door de intensiteiten van het verkeer en de inrichting van de N65 zijn er in de omgeving van de N65 veel problemen op het gebied van leefbaarheid en verkeersveiligheid. De hoeveelheid verkeer en de opstoppen op de kruisingen zorgen voor een slechte luchtkwaliteit en geluidsoverlast in de directe omgeving van de weg. Door de drukte op en de inrichting van de kruisingen laat ook de verkeersveiligheid te wensen over. Door het aanpassen van de ontsluitingen verbetert de doorstroming van het verkeer en worden er veilige aansluitingen en oversteekplaatsen gecreëerd. Het project richt zich met name op de verbetering van de leefbaarheid en veiligheid rond de N65. In de opgestelde m.e.r.-beoordeling zijn Nut en noodzaak van het plan uitgebreid verwoord (Antea Group, 2017).

❖ *Er zijn voor de ontwikkeling geen alternatieve locaties voorhanden buiten het Natuur Netwerk Brabant.*

Het maken van plannen voor de N65 kent een lange voorgeschiedenis. Ook al voordat deze verkenning in mei 2013 met de Startbeslissing officieel startte. Vanaf dat moment zijn diverse alternatieven en bouwstenen de revue gepasseerd. Op basis van ontwerpen, onderzoek, inbreng vanuit de politiek en vanuit de omgeving en kosten is hieruit op 17 december 2015 een (voorlopig) bestuurlijk VKA gekozen. De stuurgroep heeft op 24 maart 2016 het voorkeursalternatief vastgesteld. De notitie die hier aan ten grondslag ligt betreft de Notitie Voorkeursalternatief MIRT-Verkenning N65 Vught – Haaren ([Antea Group, 2016c; Fase 2c](#)). Om tot het VKA te komen zijn diverse fases doorlopen. Zie voor de doorlopen fasen paragraaf 1.4 van voorgenoemde notitie.

❖ *Er zijn geen andere oplossingen voorhanden waardoor de aantasting van het Natuur Netwerk Brabant wordt voorkomen.*

In de opgestelde Alternatievennota Verkenning N65 Vught - Haaren ([Antea Group, 2015b; Fase 2a](#)) en Notitie Voorkeursalternatief MIRT-Verkenning N65 Vught – Haaren is de beschikbaarheid van eventuele alternatieven voor het plan uitgebreid verwoord.

❖ *De negatieve effecten worden waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende, negatieve effecten worden gecompenseerd, waarbij wordt voldaan aan de regels inzake het compenseren als bedoeld in artikel 5.6 (compensatieregels).*

Als gevolg van de NNB-aantasting is in het volgende kopje (Compensatieopgave) een compensatieopgave uiteengezet. Hier is tevens aangegeven wat de vervolgstappen zijn van deze compensatieopgave.

3.4.2 Compensatie

Compensatieopgave

De omvang van de compensatie wordt bepaald door de omvang van het vernietigde areaal (ca. 2.000 m²)² plus de toeslag die geldt als afgeleide van de ontwikkeltijd van de aangetaste natuur. In voorliggende geval is sprake van aantasting van het natuurbeheertype 'N16.04 Vochtig bos met productie'. Voor dit type bos binnen het plangebied geldt een ontwikkeltijd van tussen de 25 en 100 jaar, wat resulteert in een kwaliteitstoeslag van 2/3 in oppervlakte (zie artikel 3.22, lid 2 Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (oktober 2019)). De kwaliteitstoeslag komt daarbij

² De exacte oppervlaktes worden bij de uitwerking van het compensatieplan nauwkeurig berekend.

(uitgaande van circa 2.000 m²) neer op een oppervlakte van circa 1.333 m². Totaal is de compensatieopgave ca. 3.400 m².

Bij het optimaliseren van de faunapassage wordt een deel van deze compensatieopgave reeds ingevuld ter plaatse van een 'nog niet ingericht' NNB-gebied (zie ook Figuur 3.1). Het betreft een oppervlakte aan de noordzijde van de N65 van circa 800 a 1.000m² ² (oppervlakte heringericht á gebied – oppervlakte beek) dat wordt ingericht als onderdeel van het realiseren van de faunaverbinding. Dit heringerichte gebied zal na inrichting een natuurbeheertype krijgen toegewezen (naast het huidige aanwezige natuurbeheertype 'Beek en Bron'). Deze inrichting als nieuw ingericht NNB kan daarmee worden beschouwd als uitwerking van een deel van de compensatieopgave. Resultierend blijft er een compensatieopgave over van **2.600 m²**. In Tabel 3.2 is de totale compensatie-opgave weergegeven.

Tabel 3.2. Overzicht compensatieopgave voor de aantasting van het NNB. Door de inrichting van de faunapassage wordt deels al een NNB-gebied ingericht (van circa 800m²). Dit oppervlakte kan afgetrokken worden van de totale berekende compensatieopgave (3.400 m²).

Te beïnvloeden natuurbeheertype	Herbegrenzings-vorm	Kwaliteits-toeslag opp.?	Oppervlakte verloren	Compensatie opgave
N16.04 Vochtig bos met productie	Nee tenzij-principe	Ja, 2/3	2.000 m ²	Ca. 3.400 m²
Totaal				3.400 m² (0,35 ha)
	Compensatie invulling door inrichting faunapassage Broekleij			- 800m²
Totaal				2.600 (0,26 ha)³

Uitwerking compensatie

De totale compensatieopgave bedraagt (afgerond) 0,3 hectare. Deze opgave kan worden ingevuld als fysieke compensatie of als financiële compensatie. Zie hieronder de korte uiteenzetting. De borging van de compensatieopgave dient plaats te vinden in het bestemmingsplan.

Fysiek

Fysieke compensatie is mogelijk als de betreffende grond met zekerheid beschikbaar is /komt voor start van de werkzaamheden. Tevens dient het in te richten NNB-gebied van een vergelijkbare of betere kwaliteit zijn dan datgene wat verdwijnt. Voor fysieke compensatie zijn twee opties:

1. de compensatieopgave compenseren naar een natuurbeheertype bestaande uit bos. Als de volledige compensatie wordt ingevuld als bos, dan wordt voldaan aan de NNB-opgave, en tevens ruim (met overmaat van de oppervlaktetoeslag) aan de herplantplicht vanuit de bescherming van houtopstanden vanuit de Wnb; Als het niet wenselijk is om de gehele compensatieopgave als bos te realiseren, kan ervoor worden gekozen om de oppervlakte toeslag in te richten met een andere natuurbeheertype. In dat geval wordt voldaan aan de NNB-compensatieopgave en tevens aan de herplantplicht uit de Wnb (zonder toeslag).
2. De compensatieopgave kan eventueel ook als ander natuurbeheertype worden gecompenseerd, als dit het betreffende beschikbare gebied een betere kwaliteitsinvulling geeft dan hetgeen aan NNB verdwijnt. Als dit andere – kwalitatief hogere – beheertype niet

³ De exacte oppervlaktes worden bij de uitwerking van het compensatieplan nauwkeurig berekend.

bestaat uit bos, dient de houtopstanden-compensatie (zie Hoofdstuk 4) op een andere manier geregeld te worden.

Financieel

Als onduidelijk is of voorgenoemde gronden beschikbaar zijn vóór de start van de werkzaamheden, dan bestaat de optie om financieel te compenseren. De financiële compensatie kan berekend worden als het netto ruimtebeslag (m^2) plus toeslag van $2/3$ met een eenheidsprijs van € 10,00/ m^2). Dit resulteert in een financiële compensatie van: $2.600 m^2 \times € 10,00 = € 26.000,-$.

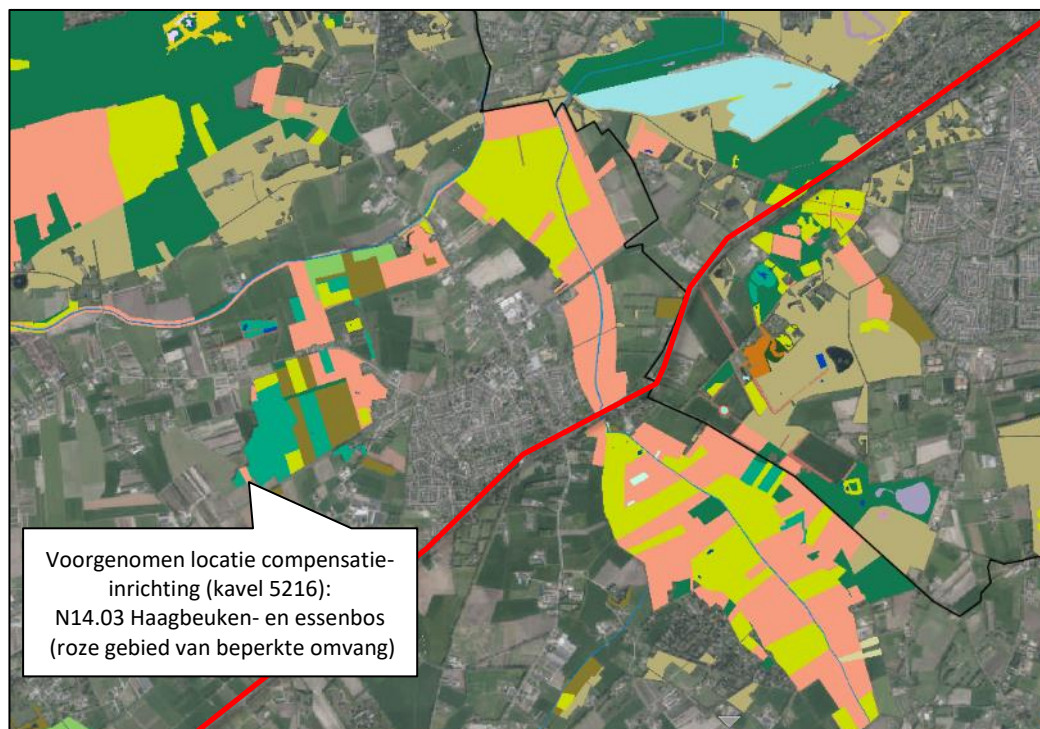
Potentieel compensatiegebied

Fysieke compensatie dient uitgevoerd te worden in 'Nog in te richten' NNB-gebied. In het Natuurbeheerplan van de provincie Noord-Brabant zijn deze gebieden roze aangegeven. In Figuur 3.4 zijn kaarten opgenomen van het Natuurbeheerplan van provincie Noord-Brabant. De huidige natuurbeheerkaart is weergegeven alsook de ambitiekaart. Op deze laatste kaart is voor een groot aantal gebieden inzichtelijk gemaakt wat de inrichtings- en beheerwens is omtrent de 'Nog in te richten' NNB-gebieden.

Zoals te zien is op de onderste kaart van Figuur 3.5, is er een aantal gebieden dat omvorming tot bosgebied als ambitie heeft. Deze gebieden komen in aanmerking als compensatiegronden indien de wens is om bosgebied terug te laten komen in de gemeente. Het betreft gebieden van $< 0,5$ ha in omvang en sluiten aan op de compensatieopgave. Deze gebieden hebben de ambitie omvorming naar: N14.03 Haagbeuken- en essenbos.

Momenteel wordt het gebied dat aangegeven is in Figuur 3.5 (kavelnummer 5216, in beheer van provincie Noord-Brabant) nader onderzocht om invulling te geven aan de compensatieopgave. Ten behoeve van de compensatieopgave wordt voor het betreffende perceel een compensatieplan in een separaat traject uitgewerkt.

In Figuur 3.6 is de legenda gegeven van de natuurbeheertypen die zijn weergegeven op kaart.

Figuur 3.5. Aanduiding NNB-gebieden die nog niet ingericht zijn (roze gebieden) en aanduiding gebied dat onderzocht wordt voor de compensatieopgave (het betreft een gebied met een klein oppervlakte). Boven: huidige natuurbeheertypen; onder: ambitie(natuurbeheer)typen. Zie legenda in Figuur 3.6.

N01.03 Rivier- en moeraslandschap	N12.01 Bloemdijk	N00.01 Zoekgebied 1 Algemeen Geen CHW
N01.04 Zand- en kalklandschap	N12.02 Kruiden- en faunairijk grasland	N00.01 Zoekgebied 2 Algemeen Hoge CHW
N02.01 Rivier	N12.03 Glanshaverhooiland	N00.01 Zoekgebied 3 Algemeen Zeer Hoge CHW
N03.01 Beek en Bron	N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland	N00.01 Zoekgebied 4 Beekbegeleidende natuur
N04.01 Kranswierwater	N12.05 Kruiden- of faunairijke akker	N00.01 Zoekgebied 5 Boven Dommel
N04.02 Zoete Plas	N12.06 Ruigteveld	N00.01 Zoekgebied 6 de Mortelen, de Scheeken, St. Annabos (wijst)
N04.04 Afgesloten zeearm	N13.01 Vochtig weidevogelgrasland	N00.01 Zoekgebied 7 Helvoirts Broek, Pompeveld
N05.01 Moeras	N13.02 Wintergastenweide	N00.01 Zoekgebied 8 de Brand
N05.02 Gemaaid rietland	N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos	N00.01 Zoekgebied 9 Westelijke Langstraat
N06.01 Veenmosrietland en moerasheide	N14.02 Hoog- en laagveenbos	N00.01 Zoekgebied 10 Algemeen
N06.02 Trilveen	N14.03 Haagbeuken- en essenbos	
N06.03 Hoogveen	N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos	
N06.04 Vochtige heide	N16.03 Droog bos met productie	
N06.05 Zwakgebufferd ven	N16.04 Vochtig bos met productie	
N06.06 Zuur ven en hoogveenven	N17.02 Droog hakhout	
N07.01 Droge heide	N17.03 Park- of stinzenbos	
N07.02 Zandverstuiving	N17.04 Eendekooi	
N09.01 Schor of kwelder	N17.05 Wilgengriend	
N10.01 Nat schraalland	N17.06 Vochtig en hellinghakhout	
N10.02 Vochtig hooiland		
N11.01 Droog schraalgrasland		

Figuur 3.6. Legenda Natuurbeheertypen NNB Noord-Brabant.

3.5 Vervolgstappen

De realisatie van de compensatie dient geborgd te worden in een Bestemmingsplan, waarin de betreffende gronden de bijbehorende natuurbestemming krijgen. Ook dient het beheer van die gronden duurzaam te zijn gegarandeerd, bijvoorbeeld door dit onder te brengen bij een kundig beheerder.

Aangezien gewerkt wordt in het Natuurnetwerk Brabant dient dit voornemen, inclusief het voorstel voor herbegrenzing en de compensatie, voorgelegd/ besproken te worden met het bevoegd gezag (de provincie Noord-Brabant).

4 Beschermde houtopstanden (Wnb)

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom Houtopstanden. Indien houtopstanden gekapt dienen te worden die onder de Wet natuurbescherming vallen moet een kapmelding worden ingediend bij de Provincie Noord-Brabant. Er zijn enkele uitzonderingen waarbij een kapmelding niet is vereist, deze staan vermeld in art. 4.1 van de Wet natuurbescherming.

4.1 Wettelijk kader

De Wet natuurbescherming geeft invulling aan de bescherming van houtopstanden die tot aan 1 januari 2017 vielen onder bescherming van de Boswet. De bescherming is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wnb. De Provincie is het bevoegd gezag. De bescherming betreft de houtopstanden die zijn gelegen buiten de bebouwde kom (Houtopstanden/Boswet) en die een oppervlakte hebben van meer dan 1.000 m² (0,1 hectare) of die bestaan uit een rijbeplanting van meer dan 20 bomen. In de Wnb zijn geen regels opgenomen over houtopstanden die zijn gelegen binnen de bebouwde kom of met kleinere oppervlakte dan 1.000 m². Bescherming van dergelijke houtopstanden is een taak van de gemeentelijke overheid.

Voor houtopstanden in het buitengebied groter dan 1.000 m² is veelal sprake van overlap met de gemeentelijke APV. Dit is bijvoorbeeld aan de orde wanneer monumentale bomen in bosbestanden van groter dan 1.000m² of in rijbeplanting voorkomen en gelegen zijn buiten de grens van bebouwde kom Houtopstanden, ook beschermd zijn in het kader van een APV.

Daarnaast kan het zijn dat de gemeente geen grens bebouwde kom Houtopstanden heeft vastgesteld. In dit geval geldt de Wnb (inclusief ontheffing) overal in de betreffende gemeente. Als de gemeente een APV heeft vastgesteld waarin bepalingen zijn opgenomen over de bescherming van houtopstanden en planregels over houtopstanden heeft opgenomen in haar bestemmingsplan, dan is de kans op samenloop van de Wnb en APV groot. De mate van overlap kan per gemeente verschillen en is dus maatwerk. Toetsing aan de APV valt buiten de scope van voorliggende toetsing.

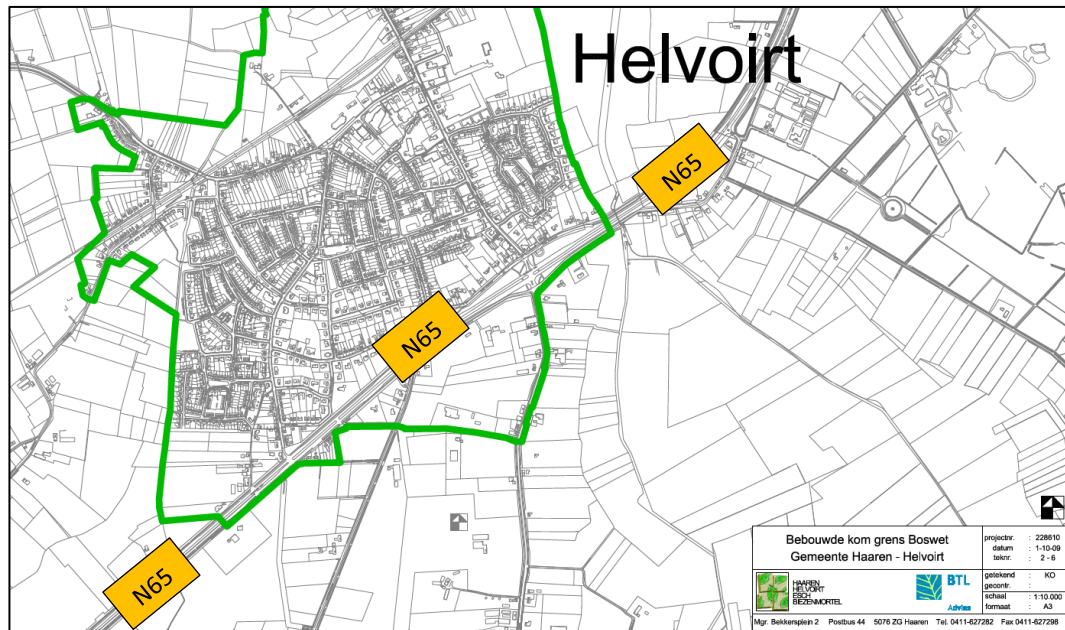
Er zijn enkele uitzonderingen van houtopstanden die in de Wnb zijn vrijgesteld van de meldings- en herplantplicht. Deze staan vermeld in art. 4.1 van de Wet natuurbescherming. Zo zijn wegbeplantingen bestaande uit populieren of wilgen vrijgesteld.

4.2 Ligging beschermde houtopstanden

Gemeente Haaren heeft op een kaart de bebouwde kom grens Boswet aangegeven. Deze is in Figuur 4.1 weergegeven.

De bosschage die aangetast wordt als gevolg van de parallelweg is naar verwachting beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming. Aangenomen wordt dat deze bosschage buiten de bebouwde kom grens Houtopstanden ligt. De aantasting betreft hier 2.175 m², zie Figuur 3.4.

Daarnaast betreft het enkele laanbomen langs de berm van de N65 ten zuidwesten van Helvoirt en enkele solitaire bomen. Deze zijn eveneens beschermd in de Wet natuurbescherming.

Figuur 4.1. Aanduiding Bebouwde kom grens Boswet (groene lijn) Gemeente Haaren ter hoogte van Helvoirt.

4.3 Consequenties aantasten beschermde houtopstanden

4.3.1 Compensatieopgave

Boschchage

De houtopstanden die buiten de bebouwde kom Houtopstanden liggen, dienen gecompenseerd te worden. Het betreft in ieder geval de 0,3 hectare boschchage dat aangetast wordt. Dit bosgebied is tevens NNB-gebied. Wanneer de NNB compensatieopgave uitgewerkt wordt als een bos (als natuurbeheertype), wordt hiermee tevens voldaan aan de compensatieplicht voor beschermde houtopstanden Wnb.

Laanbomen

Enkele laanbomen zullen plaats moeten maken voor de reconstructie van de N65. Op het moment van rapporteren is het nog niet exact duidelijk welke bomen moeten wijken voor de N65 en welke kunnen worden behouden in het wegontwerp. In het nieuwe ontwerp is weer ruimte voor de aanplant van nieuwe bomen.

Het netto verschil tussen het aantal te rooien bomen en het aantal aan te planten bomen (beide volgens het definitieve ontwerp), leidt tot de compensatieopgave voor de aanplant van laanbomen.

4.3.2 Herplantplicht en melding

Voor houtopstanden die zijn beschermd in de Wnb geldt een meldingsplicht bij voorgenomen velling, en in principe tevens een herplantplicht. Herplant wordt in de regel ter plekke ingevuld (artikel 4.3, lid 1, 2). Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.

5 Beschermde soorten (Wnb)

Een groot aantal plant- en diersoorten is beschermd door de Wet natuurbescherming. Indien als gevolg van het voornemen verbodsbepalingen in het kader van de Wet natuurbescherming worden overtreden, kunnen maatregelen en procedurele vervolgstappen aan de orde zijn. Het is daarom van belang om te onderzoeken of beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de locatie aanwezig zijn en of deze schade kunnen ondervinden van de voorgenomen ontwikkeling. Een dergelijke beoordeling vindt in dit hoofdstuk plaats.

Allereerst zal in paragraaf 5.1 het wettelijk kader uiteengezet worden. Vervolgens wordt in paragraaf 5.2 de methodiek gegeven. In paragraaf 5.3 worden de resultaten van de bureaustudie en de terreinbezoeken gepresenteerd. In paragraaf 5.4 zijn de resultaten uit paragraaf 5.3 getoetst aan de Wet natuurbescherming. Hieruit komen conclusies en vervolgstappen uit voort.

5.1 Wettelijk kader

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in het plangebied. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in Bijlage 1).

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage 1 tabel B en C van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is versterking van deze soorten toegestaan.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Ook zijn de provincies niet altijd

het bevoegd gezag. In bepaalde gevallen⁴ is dit het rijk (via RVO). Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie de Bijlage voor een uitgebreide toelichting.

5.2 Relevante beschermde soorten

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. **Bureaustudie** naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden in de invloedssfeer van het plan. Zie [paragraaf 5.2.1](#) voor de methodiek;
2. **Veldbezoek** naar de aanwezigheid van beschermde soorten.

5.2.1 Bureaustudie

Afbakening soorten

In het bureauonderzoek is specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1; waaronder ook de vogelsoorten jaarrond beschermde nesten), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Een aantal soorten is door de provincies en het Rijk vrijgesteld en is opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel B en C in Bijlage 1). Deze zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten (zoals verschillende muizensoorten, konijn en bruine kikker) zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt bij het voorliggende plan. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door het uitvoeren van een aantal zorgplicht gerelateerde maatregelen, wordt voldaan aan de zorgplicht en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd. Hierbij kan gedacht worden aan het rekening houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten en de manier van werken (zoals het aanhouden van vaste rijroutes en het zorgen voor vluchtmogelijkheden voor de soorten). In de provincie Noord-Brabant zijn – in tegenstelling tot veel andere provincies – kleine marterachtigen (zoals de hermelijn, bunzing en de wezel, vermeld in artikel 3.10) niet vrijgesteld.

Geraadpleegde bronnen

Er zijn in het verleden verschillende onderzoeken uitgevoerd naar de ecologische waarden rondom het plangebied 'Reconstructie N65' te Helvoirt. Dit onderzoek (Ecologica, 2014) is geraadpleegd om een indruk te krijgen van de aanwezige soorten in het gebied. Daarnaast is het NDFF geraadpleegd.

NDFF

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied, is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. De NDFF bundelt, uniformeert en valideert natuurgegevens in Nederland. In de NDFF zijn meer dan 100 databanken gebundeld. De gegevens brengen in beeld wat in een bepaald gebied bekend is over

⁴ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/wet-natuurbescherming/taken-en-rolverdeling-bevoegdheden>

het voorkomen van planten- en diersoorten. Alleen goedgekeurde waarnemingen zijn zichtbaar in de NDFF.

Bij het raadplegen van NDFF is nagegaan of er in de periode 2014-2019 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied en of deze zijn ingevoerd door derden. Een dergelijke tijdsperiode biedt inzicht in de meest recente natuurgegevens in een gebied. In de Wet natuurbescherming worden bij ontheffingsverlening veldgegevens tot vijf jaar oud (voor soorten die onder artikel 3.10 vallen en wanneer het plangebied niet veel veranderd is) gehonoreerd om de aanwezigheid van soorten aan te tonen. Voor soorten die vallen onder artikel 3.1 en 3.5 (Beschermingsregime Vogel- en Habitatrichtlijn) mag dit maximaal drie jaar zijn. Het zoekgebied voor het opvragen van de NDFF-data betreft een rechthoekig zoekgebied rondom het plangebied met een straal van circa 2,5 kilometer. Zodoende worden ook alle mobiele soorten zoals vogels in beeld gebracht. De soorten die waargenomen zijn binnen het zoekgebied zijn weergegeven in Tabel 5.1.

Tabel 5.1. Overzicht van de door derden in het NDFF ingevoerde waargenomen beschermde soorten (Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10) en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (JRB) aangegeven met een 'X', in de directe omgeving van het plangebied (2,5 kilometer, NDFF, 2014-2019).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Kerkuil	X		
Zoogdieren	Bunzing			X
	Damhert			X
	Das			X
	Eekhoorn			X
	Gewone dwergvleermuis		X	
	Laatvlieger		X	
	Rosse vleermuis		X	
	Ruige dwergvleermuis		X	
	Wezel			X
Amfibieën	Poelkikker		X	
	Kamsalamander		X	
Reptielen	Levendbarende hagedis			X
Insecten	Kleine ijsvogelvinder			X
	Bosbeekjuffer			X
Vissen	Grote modderkruiper			X
Planten	Drijvende waterweegbree		X	
Overige soortgroepen	Geen waarnemingen			

Natuurtoets MIRT-Verkenning N65 Vught-Haaren, Alternatievennota

Naast het NDFF is het Natuurrapport uit 2015 geraadpleegd dat behoort tot de alternatievennota (Antea Group, 2015). Voor dit rapport heeft Ecologica in opdracht van Rijkswaterstaat in 2014 een Natuurtoets verricht in het kader van de Flora- en faunawet. Aan de hand van bronnenonderzoek en gebiedsbezoeken is onderzocht of er destijds in het zoekgebied van de voorgenomen

maatregelen beschermde dieren en planten in het kader van de Flora- en faunawet voorkomen (*Ecologica*, december 2014). Dit onderzoeksgebied betreft een ruimer gebied dan voorliggend plangebied. De inventarisatie is uitgevoerd conform de inventarisatieprotocollen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) tegenwoordig Kennisdocumenten van de BIJ12. Dit rapport is als bijlage opgenomen in de opgestelde Natuurtoets uit 2015 (zie [Antea Group, 2015](#)).

Voor voorliggend 'Reconstructie N65' plangebied te Haaren is uit de studie van *Ecologica* (2014) het volgende bekend. Aangegeven is of soorten beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming, zijn aangetroffen nabij de 'Reconstructie N65':

- ❖ Vleermuizen: het voorliggende plangebied vormt foerageergebied voor enkele beschermde vleermuissoorten (gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis) (artikel 3.5). Er zijn in de zomerperiode op drie locaties roepende gewone dwergvleermuizen gehoord, wat indiceert dat de individuen een zomerverblijfplaats in die directe omgeving hebben in gebouwen. De locaties liggen buiten het voorliggende plangebied.
- ❖ Overige soortgroepen: in de directe omgeving van het tracé bij Helvoirt zijn geen waarnemingen gedaan van overige beschermde soorten zoals vogels met een jaarrond beschermd nest, reptielen, amfibieën, vissen, ongewervelden, insecten of planten.

5.2.2 Veldbezoeken - bepalen aanwezigheid soorten

Om de geschiktheid van de biotopen voor beschermde soorten langs de N65, te Helvoirt te beoordelen, zijn drie veldbezoeken door deskundige ecologen uitgevoerd; op 21 juni 2017, op 30 januari 2018 en op 13 februari 2019. Onder meer is beoordeeld of de uit de omgeving bekende soorten (zie Tabel 5.1) ook daadwerkelijk in het gebied voor kunnen komen, rekening houdend met het aanwezige habitat en de habitateisen van de betreffende soorten. Tijdens de veldbezoeken is het plangebied te voet belopen.

Afbakening soorten

Op basis van de verkennende terreinbezoeken is gebleken dat de meeste te beïnvloeden biotopen voornamelijk door mensen verstoorde randzones betreffen die een weinig natuurlijk (en stabiel) karakter herbergen en niet voldoen aan de specifieke leefgebiedseisen van de meeste beschermde soorten. Typische onverstoorde en natuurhoogwaardige biotopen zoals heide, veengebieden en/of zandvlaktes ontbreken. De aanwezige greppels in het stedelijke gebied betreffen greppels die slechts een deel van het jaar watervoerend zijn. De oevers van betreffende greppels bestaan uit kort gemaaid gras. Derhalve zijn op basis van voorgaande redenen bepaalde soort(groep)en uitgesloten van aanwezigheid direct langs de N65 en binnen de invloedszone. De reden dat deze soorten wel uit de (NDFF)bureaustudie naar voren komen is omdat binnen het ruime zoekgebied van het NDFF ook hoogwaardige bos-, heide- en zandgebieden aanwezig zijn (het bosgebied rondom De IJzeren Man). Deze biotopen ontbreken echter binnen (de invloedsfeer van) het project. Op de volgende soort(groep)en wordt daarom in deze rapportage niet nader ingegaan: reptielen, vlinders, libellen, weekdieren en plantensoorten. Er is voor deze soorten geen geschikt biotoop aanwezig, waardoor effecten op voorhand zijn uitgesloten. Ook tijdens de veldbezoeken zijn deze soorten niet aangetroffen of verwacht.

De relevante soortgroepen voor de beoordeling zijn:

- broedvogels (vogels met een jaarrond beschermd nest en algemeen);
- zoogdieren;
- vissen (grote modderkruiper).

Broedvogels

Vogels met een jaarrond beschermd nest

Zoals eerder aangegeven is er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd is en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).

In het plangebied is tijdens het veldbezoek van 2018 op één locatie een groot nest aangetroffen dat potentieel toegewezen kan worden aan roofvogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. Het gaat om een groot nest gelegen in de bosschage ten zuiden van De Dijk en ten oosten van de Molenstraat, te Helvoirt. De locatie ligt op enige afstand van de reconstructiewerkzaamheden aan de N65, mogelijk binnen de invloedszone. Op geen andere locatie binnen het plangebied zijn grote (potentiële roofvogel)nesten vastgesteld. In 2018 (april – juni) is het gebruik van dit nest volgens het geldende protocol gemonitord. Zie voor de onderzoeksmethodiek Bijlage 2. Tijdens dit onderzoek is gebleken dat het nest niet in gebruik is door roofvogels met een jaarrond beschermd nest; er is destijds geen activiteit of nestindicerend gedrag waargenomen rond of op het nest. Geconcludeerd kan worden dat er binnen het plangebied van de 'Reconstructie N65' geen jaarrond beschermde roofvogelnesten aanwezig zijn.

Naast boombewonende soorten hebben ook enkele soorten die hun nest in gebouwen maken, een jaarrond beschermd nest, zoals de gierzwaluw, huismus en enkele uilensoorten. De woning aan de Rijksweg 1 te Helvoirt biedt door het karakter van het erf en de geschiktheid van het dak, een potentiële nestverblijfplaats voor de huismus (soort met jaarrond beschermd nest). De woning is in 2018 (april – mei) volgens het geldende protocol geïnventariseerd op de aanwezigheid van functies voor de huismus (zie voor de methodiek Bijlage 2). Gedurende de inventarisatierondes zijn twee individuen van de huismus waargenomen op deze locatie. Dit betrof een zingend individu in de conifeer in de tuin van de bebouwing en een foeragerend individu. Er is geen nestindicerend gedrag waargenomen. Er zijn bij de woning geen nestlocaties van de huismus vastgesteld. In het plangebied zijn ook geen andere gebouwen aanwezig die binnen de invloedszone van de reconstructie vallen en die als nestlocatie kunnen dienen voor gebouwbewonende soorten met een jaarrond beschermd nest. Geconcludeerd kan worden dat er binnen het plangebied van de 'Reconstructie N65' geen jaarrond beschermde vogelnesten aanwezig zijn van soorten die in gebouwen broeden.

Naast Categorie 1 tot en met 4-soorten zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op de locatie niet van toepassing. Gezien de ruim aanwezige bossen en andere natuurlijke biotopen zijn er geen categorie 5-vogelsoorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Overige broedvogels

In de bomen en bosschages binnen het plangebied (met name de dichte vegetatie) kunnen algemeen voorkomende broedvogels tot broeden komen. Het gaat hier direct nabij de N65 met name om soorten die de aanwezigheid van mensen, infrastructuur en verstoorde zones tolereren.

Zoogdieren

Uit de bureaustudie is gebleken dat een aantal beschermde landzoogdieren en beschermde vleermuizen in de omgeving (straal 2,5km) van het plangebied is waargenomen. De das en het

damhart zijn soorten die in verstoringsarme, uitgestrekte en beschutte gebieden leven. Dit biotoop is niet in de directe omgeving van het plangebied aanwezig, waardoor deze soorten uitgesloten zijn van het plangebied. Tijdens de veldbezoeken zijn tevens geen aanwijzingen van de aanwezigheid van deze soorten aangetroffen. Ook zijn tijdens deze veldbezoeken geen eekhoornnesten aangetroffen. In het plangebied ontbreekt leefgebied van de eekhoorn dat als essentieel kan worden aangemerkt.

Voor kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing) biedt het plangebied op enkele locaties potentieel geschikt leefgebied. De kleine marterachtigen hebben een voorkeur voor structuurrijke en geaccidenteerde terreinen met een afwisseling van bos, veld, met daarin een combinatie van min of meer dichte structuren zoals ruigten, gras- of rietland, bosjes en/of houtwallen. De bunzing en hermelijn hebben daarnaast een voorkeur voor waterrijke/vochtige terreinen. Met name de bosschages rondom de woning bij de Rijksweg 1 en bij De Dijk (ten oosten van de Molenstraat) kunnen geschikt leefgebied vormen door de aanwezigheid van verruigde vegetatie en/of takkenrillen. Om de aanwezigheid van kleine marterachtigen in het plangebied aan te tonen of uit te sluiten is in 2018 (juli – augustus) volgens het protocol onderzoek uitgevoerd naar deze potentiële geschikte locaties (zie voor de methodiek Bijlage 2). Bij de Rijksweg zijn geen marters waargenomen; hier worden dan ook geen verblijfplaatsen van de soortgroep binnen de invloedszone van het plangebied verwacht. In de bosschage langs de weg De Dijk (ten zuiden van de N65 en ten westen van de Broekleij zie Figuur 5.1) kan een verblijfplaats van de bunzing worden verwacht. De soort is daar vastgelegd met cameravalonderzoek. Het betreft de locatie op enige afstand van de wegen. Rondom de wegen is het gebied te verstoord voor een verblijfplaats. Dit gebied valt buiten het plangebied.

Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van kleine marterachtigen vastgesteld en deze worden ook niet verwacht.

Figuur 5.1. Locatie (ster) waar in 2018 cameravalonderzoek is uitgevoerd naar kleine marterachtigen en waar de bunzing is waargenomen. De rode strepen geven het plangebied aan.

Overige beschermde landzoogdieren worden gezien de aanwezige biotopen en de uitgevoerde veldbezoeken niet verwacht.

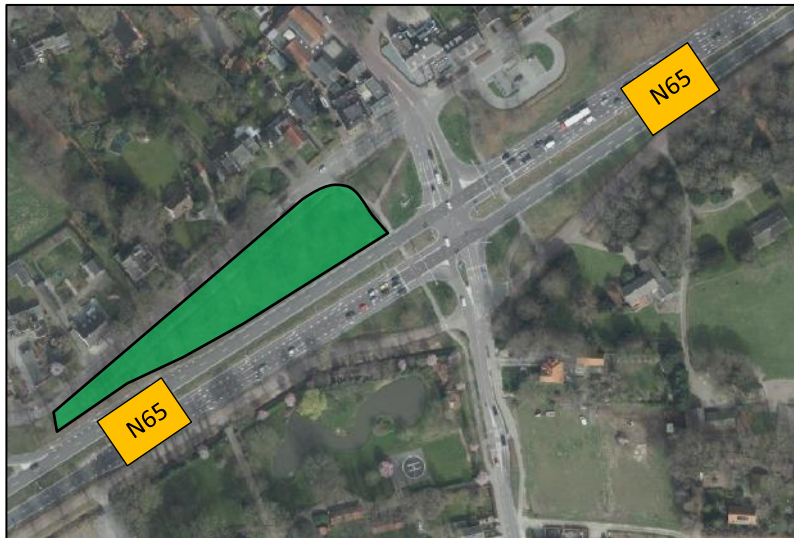
Vleermuizen

Uit de bureaustudie is gebleken dat een aantal beschermde vleermuizen voorkomt in de omgeving van het plangebied. Gebouwen vormen in zijn algemeenheid in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven in gebouwen achter of in kleine ruimtes met constante klimatologische omstandigheden. In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig die geschikte verblijfplaatsen kunnen bieden aan vleermuizen. Verblijfplaatsen in gebouwen zijn uitgesloten. Naast verblijfplaatsen in gebouwen vinden bepaalde vleermuissoorten geschikte verblijfplaatsen in bomen. In het plangebied zijn op meerdere locaties langs de N65 bomen aangetroffen met gaten, hopen en/of losse schors waarachter vleermuizen potentieel verblijfplaatsen kunnen hebben.

Groot deel reeds onderzocht

Een groot deel van het plangebied is in 2018 (mei – september) onderzocht op het voorkomen van belangrijke functies voor vleermuizen (zie voor de methodiek Bijlage 2). Zie Figuur 5.3 voor de aanduiding van de reeds onderzochte terreinen langs en in het plangebied (gele kaders). Uit dit onderzoek zijn in de onderzochte terreinen geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Ook zijn geen lijnvormige elementen aangetroffen die door het voornemen negatief beïnvloed worden en die veelvuldig en door verschillende soorten gebruikt worden. Vanwege dit gegeven kan gesteld worden dat er in het plangebied tevens geen essentiële vliegroutes aanwezig zijn.

Wel is er sprake van een belangrijk foerageergebied. Circa 75 meter ten westen van de bebouwing aan de Sint Nikolaasstraat 61 te Helvoirt is een kraamkolonie van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Individuen uit deze kraamkolonie maken gedurende een groot deel van de nacht gebruik van het bomenrijke gebied ten zuiden van deze kraamkolonie als foerageergebied (zie Figuur 5.2 en Figuur 5.3 voor de locatie ten opzichte van het gehele plangebied). Hierdoor is het deelgebied essentieel foerageergebied voor de lokale populatie van de gewone dwergvleermuis. Andere vleermuissoorten die gebruik maken van het deelgebied als foerageergebied is niet vastgesteld.

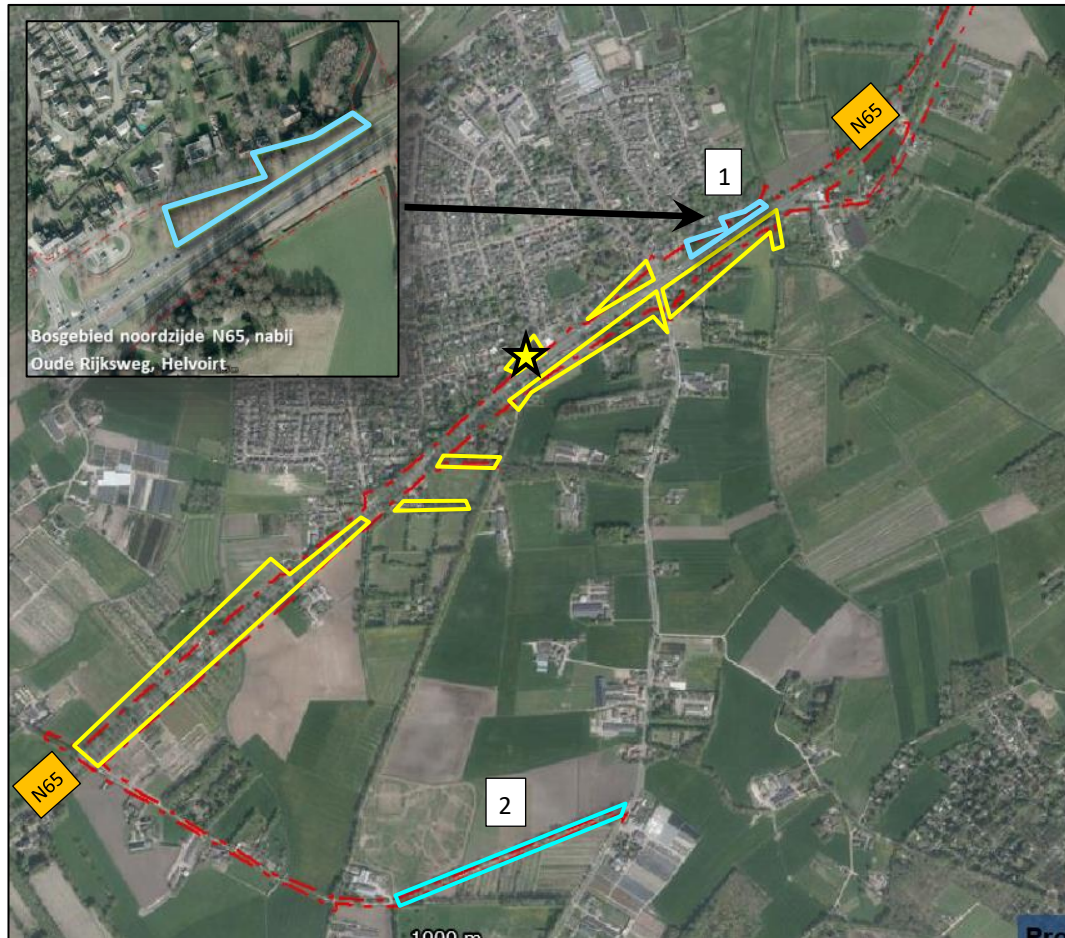
Figuur 5.2. Aanduiding belangrijk foerageergebied langs de N65 te Helvoirt. Bron ondergrond: Globespotter, 2018.

Overige geschikte locaties niet onderzocht

Uit het verkennende terreinbezoek van 13 februari 2019 is gebleken dat bepaalde terreinen binnen het plangebied van de N65 – en die nog niet onderzocht zijn volgens het protocol – ook belangrijke functies kunnen herbergen voor vleermuizen. Deze terreinen zijn in blauw en genummerd aangegeven in Figuur 5.3. De locatie aan de noordzijde van de N65, nabij de Oude Rijksweg te Helvoirt (locatie 1) herbergt veel oude bomen met holtes en gaten die gebruikt kunnen worden als vleermuisverblijfplaats.

Op deze locatie kunnen beschermde verblijfplaatsen niet uitgesloten worden. Locatie 2, langs de Hoge Raam, vormt een geschikte vliegroute. Met name de zone waar aan weersijden van de (onverharde) weg hoge bomen staan en waar sprake is van ondergroei, biedt het een geschikt foerageergebied.

In paragraaf 5.3 worden de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op eventueel aanwezige vleermuizen uiteen gezet.

Figuur 5.3. Aanduiding reeds onderzochte gebieden (geel gemarkeerd) en in blauw de overige gebieden die niet onderzocht zijn volgens het vleermuisprotocol maar die wel belangrijke functies voor vleermuizen kunnen herbergen. Met een ster is aangegeven dat op deze locatie belangrijk foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis is vastgesteld tijdens het onderzoek van 2018. Bron ondergrond: viewer N65.

Vissen

In het plangebied loopt de beek de Broekleij (direct ten oosten van de dorpskern, onder de N65 door). Zie paragraaf 2.2 voor een impressie van de beek. In 2013 en 2014 is gebleken dat de grote modderkruiper mogelijk voorkomt in deze watergang (NDFF). Om te onderzoeken of de soort hier nog steeds aanwezig is, is in 2018 (augustus) soortspecifiek onderzoek uitgevoerd in deze watergang (zie voor de methodiek Bijlage 2).

Tijdens het onderzoek uit 2018 is de grote modderkruiper niet waargenomen. Tijdens het inventariseren van de watergangen zijn onderstaande soorten aangetroffen:

- Bermpje;
- Blankvoorn;
- Driedoornige stekelbaars;
- Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft;
- Giebel;
- Riviergrondel;
- Snoek;

- Zonnebaars.

Op basis van de resultaten van de inventarisatie kan worden geconcludeerd dat er in het deelgebied geen beschermde vissoorten aanwezig zijn.

5.2.3 Samenvatting resultaten

In Tabel 5.2 is een samenvatting gegeven van de hierboven beschreven resultaten van de veldbezoeken. Uit de resultaten komt naar voren dat er in één gebied in het plangebied mogelijk beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen komen, dat er belangrijk foerageergebied in de directe nabijheid van de N65 is vastgesteld en dat de Hoge Raam mogelijk een belangrijke vliegroute vormt voor vleermuizen.

Er zijn geen beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van overige beschermde Wnb-soorten in het plangebied vastgesteld. Deze worden ook niet verwacht.

Tabel 5.2. Overzicht vastgesteld/mogelijk aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied.

Soort	Beschermings-regime	Aanwezigheid	Toelichting
Algemeen voorkomende vogelsoorten	Artikel 3.1	Ja	De dichte vegetatie en bomen binnen het plangebied bieden geschikt broedgebied.
Vleermuizen	Artikel 3.5	Verblijfplaatsen en vliegroute (mogelijk) Belangrijk foerageergebied (vastgesteld)	Enkele nog niet onderzochte dikke bomen met holtes kunnen verblijfplaatsen vormen. Een foerageergebied is direct langs de N65 vastgesteld en de Hoge Raam kan een belangrijke vliegroute vormen.

5.3 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de in paragraaf 5.2 uiteengezette bevindingen getoetst aan de Wet natuurbescherming en wordt aangegeven of een noodzaak is om een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen en of er vervolgstappen aan de orde zijn. In paragraaf 5.3.1 staat kort aangegeven welk toetsingskader relevant is voor de in het plangebied aangetroffen/verwachte soorten. Respectievelijk komen in de paragrafen daarna aan bod: vogels (algemeen) en vleermuizen. Op beschermde soorten binnen de overige soort(groep)en zijn op voorhand geen effecten aan de orde.

5.3.1 Relevant toetsingskader

De aangetroffen en verwachte soorten in het plangebied zijn beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en staan vermeld onder verschillende artikelen: algemeen voorkomende vogels (artikel 3.1) en vleermuizen (artikel 3.5).

De verbodsbepalingen die behoren bij de genoemde artikelen (zie paragraaf 5.1) zijn derhalve voor de bijbehorende soorten aan de orde.

5.3.2 Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1). In het plangebied worden op verschillende plekken in onder andere de bosschages, struiken, dichte vegetatie en weilanden broedvogels (zonder jaarrond beschermd nest) verwacht.

- ❖ Wanneer in gebruik zijnde nesten worden aangetast, vernietigd of verstoord, is dit in overtreding met artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Dit is het geval als tijdens de bouwwerkzaamheden in het plangebied in gebruik zijnde nesten worden verstoord en/of aangetast.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden kan echter met de meeste broedvogels in het algemeen relatief eenvoudig rekening gehouden worden door mitigerende maatregelen te nemen. De volgende zorgplichtmaatregelen gelden voor algemene broedvogelnesten:

- Werkzaamheden die aantasting van een nest en/of verstoring van de vogels kunnen veroorzaken, niet uit voeren in de broedtijd (de piek loopt circa van maart tot en met juli⁵) en daarbuiten indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Gezien de verwachting dat broedvogels tot broeden komen in het plangebied of directe omgeving is het in het kader van de zorgplicht van belang dat werkzaamheden die invloed hebben op het broedbiotoop buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd worden. (voorkeursmaatregel)
- Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het gebied dat beïnvloed wordt vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan geldt onderstaande maatregel.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden in het broedseizoen dient het gebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het werkgebied of de directe omgeving dan wordt het gebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden ter plaatse uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

5.3.3 Vleermuizen

Mogelijke verblijfplaatsen

Mogelijk worden de bomen langs de N65 en nabij de Oude Rijksweg gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen (bijvoorbeeld de ruige dwergvleermuis). Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.5) en staan vermeld op Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn.

- ❖ Indien daadwerkelijk beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn en de bomen worden gekapt, dan is dit in overtreding met de Wet natuurbescherming. Een dergelijke aantasting, verstoring en vernietiging is in strijd met de wet. Voor de activiteit is dan een ontheffing noodzakelijk.

Indien vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien soortspecifieke voorzieningen in de omgeving naar waarschijnlijkheid aangeboden kunnen worden. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het plangebied voorwaarden worden gesteld (en tijdig uitgevoerd) aan de wijze

⁵ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals vleermuiskasten. (Zie ook onderbouwing in paragraaf 5.4.)

Nader onderzoek: Om bij de voorbereiding van de realisatie te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van de bebouwing in het plangebied voor de vleermuizen. Dit kan onderzocht worden aan de hand van het meest recente vleermuisprotocol (2017). Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om het plangebied meerdere malen verspreid over het actieve seizoen van de soorten (tussen mei en september) te bezoeken. Het vleermuisonderzoek duurt altijd circa vijf maanden en kan enkel in de genoemde periode plaatsvinden.

Indien daadwerkelijk beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden.

Belangrijk foerageergebied

Nabij de N65 bevindt zich aan de westzijde van het kruispunt Torenstraat/Molenstraat een belangrijk foerageergebied van de **gewone dwergvleermuis** (vermeld in artikel 3.5 Wnb). Een foerageergebied is beschermd in het kader van de Wnb als deze een belangrijke bijdrage levert aan de functionaliteit van een verblijfplaats. Het is essentieel wanneer bij het verdwijnen van het foerageergebied de verblijfplaats ook zou verdwijnen.

Als gevolg van de reconstructiewerkzaamheden ter plaatse van het kruispunt worden enkele bomen gekapt. Het betreft hier bomen die direct grenzen aan de N65. In het gebied blijven tijdens en na de reconstructiewerkzaamheden voldoende bomen over die hier kunnen dienen als belangrijk foerageergebied. Het beschutte en groene karakter van het gebied blijft bestaan. Tevens zijn aan de overzijde (zuidzijde) van de N65 en aan de noordzijde van de woningen aan de Oude Rijksweg bomen en hoog opgaande vegetatie aanwezig die tevens dienst kunnen doen als foerageergebied. Concluderend kan gesteld worden dat door de kap van enkele bomen ter plaatse het belangrijke foerageergebied van de gewone dwergvleermuis niet wordt aangetast. Derhalve komt hierdoor de functionaliteit van verblijfplaatsen niet in het geding. Er is geen sprake van overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (artikel 3.5). Vervolgstappen zijn niet aan de orde.

Zorgplicht gerelateerde maatregelen

Alhoewel geen verbodsbepalingen overtreden worden dient tijdens de werkzaamheden zorgvuldig omgegaan te worden met het leefgebied van de soorten. Dit dient te gebeuren door bijvoorbeeld buiten de meest kwetsbare periode van de soorten te werken.

- Zo dienen de bestaande bomen bij voorkeur verwijderd te worden in de periode dat de vleermuizen niet actief zijn (dit is in de periode oktober – maart).
- Wanneer dit niet mogelijk is, dienen de bomen buiten de kraamperiode verwijderd te worden. (De meest geschikte periode voor het verwijderen is dan in de periode van augustus-april).

Potentiële vliegroute

De weg de Hoge Raam te Helvoirt vormt mogelijk een (belangrijke) vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen. Indien een belangrijke vliegroute wordt aangetast (zijn functie verliest) en het kost de vleermuizen te veel energie om via andere lijnvormige elementen te foerageren en hun verblijfplaatsen te bereiken, kan dit schadelijk zijn voor de vleermuizen. Bovendien kan hierdoor

de functie van de verblijfplaatsen van deze vleermuizen verloren gaan. Dit is in overtreding met de Wet natuurbescherming.

Om overtredingen te voorkomen dient lichtverstoring op de hoogopgaande vegetatie voorkomen te worden. Dit kan bereikt worden door:

- geen verlichting langs de weg aan te brengen (voorkeursmaatregel);
- indien verlichting noodzakelijk is, dient de verlichting niet uit te stralen naar de hoogopgaande vegetatie door bijvoorbeeld gerichte plaatsing van de armaturen, lage armaturen te gebruiken en door eventueel amberkleurige verlichting te gebruiken.

Wanneer bovenstaande in acht genomen wordt, worden er geen verbodsbepalingen uit de Wnb overtreden.

5.4 Uitvoerbaarheid

Zoals uit paragraaf 5.3.3 naar voren komt is het mogelijk aan de orde dat een ontheffing Wnb – soortbescherming aangevraagd moet worden. Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag dient een mitigatieplan opgesteld te worden en dient het voornemen nauwkeurig onderbouwd te worden. Wanneer op basis van onder andere dit mitigatieplan en de beschrijving van het voornemen een ontheffing verleend wordt door het bevoegd gezag (provincie Noord-Brabant; Omgevingsdienst Brabant Noord), is het plan uitvoerbaar bevonden.

Bij de ontheffingsprocedure wordt aan drie criteria getoetst:

1. Er mag alleen van de verbodsbepalingen worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is;
2. Er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals ruimtelijke ontwikkeling, volksgezondheid of openbare veiligheid;
3. Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de staat van instandhouding van de soort, bijvoorbeeld door het nemen van mitigerende maatregelen.

Wanneer aan deze drie criteria voldaan is, wordt de ontheffing verleend en is het plan uitvoerbaar.

Vooruitlopend op een eventuele ontheffingsprocedure wordt verwacht dat een dergelijke ontheffing verleend wordt (en dat het voornemen dus uitvoerbaar is in het kader van de Wnb soortbescherming). Onderstaand worden de drie criteria kort getoetst.

❖ *Ad 1: Er zijn voor de handelingen geen andere bevredigende oplossingen voorhanden.*

Het maken van plannen voor de N65 kent een lange voorgeschiedenis. Ook al voordat deze verkenning in mei 2013 met de Startbeslissing officieel startte. Vanaf dat moment zijn diverse alternatieven en bouwstenen de revue gepasseerd. In de opgestelde Alternatievennota Verkenning N65 Vught - Haaren ([Antea Group, 2015b; Fase 2a](#)) en Notitie Voorkeursalternatief MIRT-Verkenning N65 Vught – Haaren is de beschikbaarheid van eventuele alternatieven voor het plan uitgebreid verwoord. Op basis van ontwerpen, onderzoek, inbreng vanuit de politiek en vanuit de omgeving en kosten is hieruit op 17 december 2015 een (voorlopig) bestuurlijk VKA gekozen. De stuurgroep heeft op 24 maart 2016 het voorkeursalternatief vastgesteld. De notitie die hier aan ten grondslag ligt betreft de Notitie Voorkeursalternatief MIRT-Verkenning N65 Vught – Haaren ([Antea Group, 2016; Fase 2c](#)). Om tot het VKA te komen zijn diverse fases doorlopen. Zie voor de doorlopen fasen paragraaf 1.4 van voorgenoemde notitie. Naar aanleiding van een consultatieronde met de omgeving heeft de stuurgroep op 19 maart 2018 besloten het VKA op enkele onderdelen te optimaliseren. De optimalisatievoorstellen hebben geleid tot een vernieuwd

VKA, genaamd 'Reconstructie N65'. Op basis van het voorgaande kan gesteld worden dat er geen andere bevredigende oplossing zijn dan bij voorliggend ontwerp gehanteerd.

❖ *Ad 2: Er is sprake van een groot openbaar belang*

Door de intensiteiten van het verkeer en de inrichting van de N65 zijn er in de omgeving van de N65 veel problemen op het gebied van leefbaarheid en verkeersveiligheid. De hoeveelheid verkeer en de opstoppingen op de kruisingen zorgen voor een slechte luchtkwaliteit en geluidsoverlast in de directe omgeving van de weg. Door de drukte op en de inrichting van de kruisingen laat ook de verkeersveiligheid te wensen over. Door het aanpassen van de ontsluitingen verbetert de doorstroming van het verkeer en worden er veilige aansluitingen en oversteekplaatsen gecreëerd. Het project richt zich met name op de verbetering van de leefbaarheid en veiligheid rond de N65. In de opgestelde m.e.r.-beoordeling zijn Nut en noodzaak van het plan uitgebreid verwoord (Antea Group, 2017). Het in de Wnb (soortbescherming) opgenomen belang 'Veiligheid' wordt hiermee onderbouwd.

❖ *Ad 3: er is geen sprake van een afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort*

Ook zijn er maatregelen mogelijk die voorkomen dat de gunstige staat van de soorten achteruitgaat. Er zijn effectieve soortspecifieke/zorgplicht maatregelen mogelijk (zoals het aanbieden van vleermuiskasten en het werken buiten de kwetsbare periodes). Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de reconstructie voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden. Zo is het aan de orde dat het leefgebied niet in de kwetsbare periode worden aangetast en dat er voor alternatieven gezorgd wordt. Hierdoor zijn effecten op de gunstige staat van instandhouding van de populaties niet aan de orde.

Op basis van het bovenstaande wordt – vooruitlopend op de resultaten van het nader onderzoek – aangenomen dat het Bestemmingsplan uitvoerbaar is ten aanzien van de Wet natuurbescherming (soortbescherming).

6 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies en aanbevelingen van de Natuurtoets 'Reconstructie N65' te Haaren gepresenteerd. Allereerst zullen de conclusies van het Natuurnetwerk Brabant uiteengezet worden waarna de belangrijkste conclusies van de beschermde houtopstanden (Wnb) en de soortbescherming (Wnb) beschreven worden.

6.1 Natuurnetwerk Brabant

De belangrijkste conclusies ten aanzien van de toetsing aan het Natuurnetwerk Brabant zijn hieronder uiteengezet.

1. NNB-gebied aanwezig binnen plangebied

Binnen de grenzen van de 'Reconstructie N65' komt NNB-gebied voor. Op twee locaties wordt in het NNB-gebied gewerkt. Op één locatie wordt de bestaande faunapassage aangepast. Feitelijk wordt door deze ingreep binnen een oppervlakte van circa 1.500m² NNB gewerkt. Op een andere locatie wordt een parallelweg aangelegd binnen 2.000 m² NNB-gebied.

2. Aantasting wezenlijke kenmerken en waarden

De reconstructiewerkzaamheden leiden tot permanent ruimtebeslag binnen NNB-gebied door de aanleg van de parallelweg. Het betreft een oppervlakte van circa 2.000 m² ruimtebeslag binnen bos dat in het Natuurbeheerplan is aangeduid als N16.04 Vochtig bos met productie. De effecten van het permanente ruimtebeslag leiden tot een compensatieopgave van circa 0,35 hectare. Voorgesteld wordt deze compensatieopgave te realiseren in de vorm van fysieke compensatie in de nabijheid (regio) van de voorgenomen ingreep. Voor herbegrenzing van het NNB wordt dan ook voorgesteld de procedure voor Herbegrenzing op basis van het 'Nee, tenzij'-principe (artikel 5.3 VR) te volgen. Er dient een compensatieplan opgesteld te worden.

De inrichting van de faunapassage leidt niet tot aantasting en de inrichting ter plaatse kan zelfs gezien worden als een deel van de invulling van de compensatieopgave. Wanneer dit gebied ingezet wordt als uitwerking van de compensatieopgave, blijft er circa 0,26 hectare compensatieopgave over.

3. Geen belemmering voor uitvoerbaarheid bestemmingsplan

Verwacht wordt dat het 'nee tenzij-principe' zonder belemmeringen doorlopen kan worden waardoor de uitvoerbaarheid van het voornemen niet in het geding komt (zie ook paragraaf 3.4).

Aangezien gewerkt wordt in het Natuurnetwerk Brabant dient dit voornemen, inclusief het voorstel voor herbegrenzing en de compensatie, voorgelegd/ besproken te worden met het bevoegd gezag (de provincie Noord-Brabant).

6.2 Beschermde houtopstanden

Als gevolg van de reconstructiewerkzaamheden worden enkele houtopstanden die beschermd zijn in het kader van de Wet natuurbescherming aangetast. Het gaat om het bosgebied dat is aangewezen als NNB en om een aantal laanbomen langs de N65. Voor deze aantasting geldt een herplantplicht en dient een melding van voorgenomen velling gemaakt te worden.

Wanneer het aan te tasten NNB-bosgebied één op één gecompenseerd wordt als bos, kan deze inrichting tevens dienen als invulling voor de compensatieopgave vanuit beschermde houtopstanden. Daarnaast geldt dat er langs de gereconstrueerde N65 nieuwe bomen worden aangeplant. Deze kunnen dienen als gedeeltelijke invulling van de compensatieopgave vanuit beschermde houtopstanden (in relatie tot de te rooien laanbomen). Bij een nadere uitwerking van het ontwerp dient bepaald te worden of door de nieuw te planten bomen voldaan wordt aan de compensatieopgave die bestaat voor de te rooien laanbomen.

6.3 Soortbescherming

De belangrijkste conclusies ten aanzien van de toetsing aan de Wet natuurbescherming (soortbescherming) zijn hieronder uiteengezet.

1. Verwachte aanwezigheid beschermde soorten

Het resultaat van de toets aan de Wet natuurbescherming is dat de kans aanwezig is dat in het plangebied mogelijk beschermde soorten kunnen voorkomen die de voorgenumen werkzaamheden kunnen beïnvloeden. Het gaat hier specifiek om de volgende soortgroepen en soorten:

- ❖ vleermuizen (artikel 3.5),
- ❖ algemene broedvogels (artikel 3.1).

2. Tijdig anticiperen om effecten te beperken

De consequenties in tijd en procedures als gevolg van de aangetroffen of verwachte beschermde soorten binnen het plangebied kunnen worden beperkt door tijdig op de aanwezigheid van deze soorten te anticiperen. Dit is in het geval van de vleermuizen mogelijk indien in de juiste periodes soortgericht onderzoek uitgevoerd wordt waarbij inzicht wordt verkregen in de daadwerkelijke aanwezigheid en aantallen van deze soorten op de relevante locaties.

Een dergelijke actie houdt in:

- ❖ **Onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen** uitvoeren in het actieve seizoen van de soorten (meerdere bezoeken verspreid over mei tot en met september; de onderzoeksduur is altijd vijf maanden).

Voor maatregelen voor de broedvogels wordt verwezen naar paragraaf 5.3.2.

Indien verbodsbepalingen overtreden worden dient een ontheffing aangevraagd te worden (procedure circa 22-26 weken) en dienen maatregelen genomen te worden die eveneens tijd in beslag nemen. Voor enkele maatregelen ten behoeve van het mitigeren van verblijfplaatsen geldt een gewenningstijd. Dit houdt in dat deze een aantal maanden voorafgaand (én gelijktijdig met de oorspronkelijke verblijfplaats) aanwezig moeten zijn.

Om vertraging te voorkomen wordt geadviseerd om in het jaar voorafgaand aan de daadwerkelijke ingreep (én in het juiste inventarisatie seizoen) onderzoek uit te voeren en de eventuele benodigde procedures doorlopen te hebben. Zodoende kan ook voldaan worden aan de geldende gewenningstijd / onderzoeksprotocollen.

3. Geen belemmering voor uitvoerbaarheid bestemmingsplan

De beschreven eisen en voorwaarden vanuit ecologie vormen vooralsnog geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Dit aangezien soortspecifieke en zorgplicht-gerelateerde maatregelen uitvoerbaar zijn (waardoor geen effecten ontstaan op

Natuurtoets

Bestemmingsplan herontwikkeling N65 Haaren; 'Reconstructie N65'
projectnummer 415765
6 mei 2019 revisie 00
Gemeente Haaren

de staat van instandhouding), er geen alternatieven zijn voor het voornemen en het plan een groot belang dient (veiligheid). Zie ook de uitgebreide onderbouwing in paragraaf 5.4.

7 Bronnen

Antea Group, 2015. Natuurtoets MIRT-Verkenning N65 Vught-Haaren, Alternatievennota.

Bereikbaar via:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/12/01/alternatievennota-bijlage-5-natuur-verkenning-n65-vught-haaren>

Antea Group, 2015b. Notitie Voorkeursalternatief Verkenning N65 Vught – Haaren. Bereikbaar

via: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/12/01/alternatievennota-verkenning-n65-vught-haaren>

Antea Group, 2016. Alternatievennota Verkenning N65 Vught – Haaren. Te bereiken via:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/06/27/mirt-verkenning-n65-vught-haaren>

BIJ12, 2017a. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*.

BIJ12, 2017b. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*.

BIJ12, 2017c, Grote Modderkruiper *Misgurnus fossilis*.

Bouwens S., 2017. Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming. Bureau van de Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Ecologica, 2014. Inventarisatie en natuurtoets MIRT-verkenning N65 Vught-Haaren, concept. In opdracht van Ministerie van Rijkswaterstaat. December 2014

Groeneveld, A., G. Smit & E. Goverse, 2011. Handleiding voor het Monitoren van Amfibieën in Nederland. RAVON Werkgroep Monitoring, Amsterdam.

Ministeries van LNV en VROM en de provincies, 2007. Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzing EHS.

RUD NHN, 2017. Wezel, Hermelijn en Bunzing beschermd in Noord-Holland. Bereikt via: https://www.rudnhn.nl/Wet_natuurbescherming/Soortenbescherming/Handreiking_wezel_hermelijn_en_bunzing.org

Van Dijk, A.J., 2011. Handleiding Broedvogel Monitoring Project. SOVON, Beek-Ubbergen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2017. Vleermuisprotocol 2017, 13 maart 2017.

Overig:

NDFF, 2014-2019

Kaarten database Provincie Noord-Brabant

Ministerie van Economische Zaken – effectenindicator

Viewer ontwerp Reconstructie N65, geraadpleegd 15 februari – 10 maart 2019.

Natuurtoets

Bestemmingsplan herontwikkeling N65 Haaren; 'Reconstructie N65'
projectnummer 415765
6 mei 2019 revisie 00
Gemeente Haaren

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Bijlage 2: Onderzoeksmethode soortspecifieke onderzoeken

Bijlage 1: Toelichting wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel B en C van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn met uitzondering van vogels, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I) niet zijnde vogels.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestart
	pimperlblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, Iederschildpad, soepschildpad		Bulrug, gewone vinvis bruinvis dwergpotvis
	gladde slang		gestreepte dolfin
	muurhagedis		gewone dolfin
	zandhagedis		gewone spitsdolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		grijze dolfin
	tonghaarmuts		kleine zwaardwalvis
	kleine vlotvaren		narwal
Vissen	steur		orka
	houting		tuimelaar
Weekdieren	bataafse stroommossel		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
	platte schijfhoren		noordse vinvis, potvis
Zaadplanten	liggende raket		butskop
	drijvende waterweegbree		dwergvinvis
	groenknolorchis		griend,
	kruiwend moerasscherm		spitsdolfijn van gray
	zomerschroeforchis		witte dolfin

Tabel B. "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bosparemoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing**
	Donker pimperlblaauwtje		Damhert
	Duinparemoervlinder		Das
	Gentiaanblaauwtje		Dwergmuis*
	Grote paremoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavlinder		Grote bosmuis
	Pimperlblaauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoorpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn**
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
	Veenbesparemoervlinder		Konijn*
	Veenhooibeestje		Molmuis
	Veldparemoervlinder		Ondergrondse woelmuis*
	Zilveren maan		Ree*
Reptielen	Adder		Rosse woelmuis*
	Hazelworm		Steenmarter
	Levendbarende hagedis		Tweekleurige bosspitsmuis*
	Ringslang		Veldmuis*
Libellen	Beekkrombout		Veldspitsmuis*
	Bosbeekjuffer		Vos*
	Donkere waterjuffer		Waterspitsmuis
	Gevlekte glanslibel		Wezel**
	Gewone bronlibel		Wild zwijn
	Hoogveenglanslibel		Woelrat*
	Kempense heidelibel		
	Speerwaterjuffer	Kevers	Vliegend hert

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Natuurtoets

Bestemmingsplan herontwikkeling N65 Haaren; 'Reconstructie N65'
 projectnummer 415765
 6 mei 2019 revisie 00
 Gemeente Haaren

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groene nachtorchis	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groensteel	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote bosaardbei	Ruw pazelzaad
	Berggamander	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
	Bergnachtorchis	Honingorchis	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalkboterbloem	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Kalketrip	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karhuizeranjer	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Karwijselie	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
	Breed wollegras	Kluwenklokje	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knollathyrus	Trosgamander
	Dennenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
	Dreps	Korensla	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kranskarwij	Vroege ereprijs
	Franjementiaan	Kruiptijm	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Lange zonnedaauw	Wilde ridderspoor
	Geplooid vrouwenmantel	Liggende ereprijs	Wilde weit
	Getande veldsla	Moerasgamander	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Muurbloem	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naakte lathyrus	Zinkvioletje
	Gladde zegge	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
		Pijlscheefkalk	

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies.

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Natuurtoets

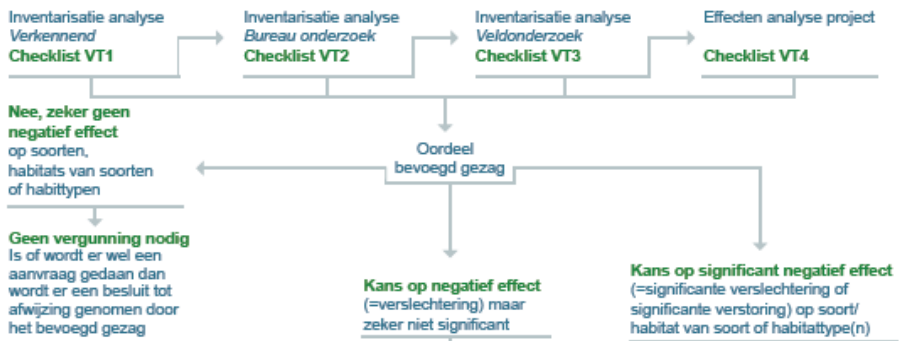
Bestemmingsplan herontwikkeling N65 Haaren; 'Reconstructie N65'
projectnummer 415765
6 mei 2019 revisie 00
Gemeente Haaren

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoets een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

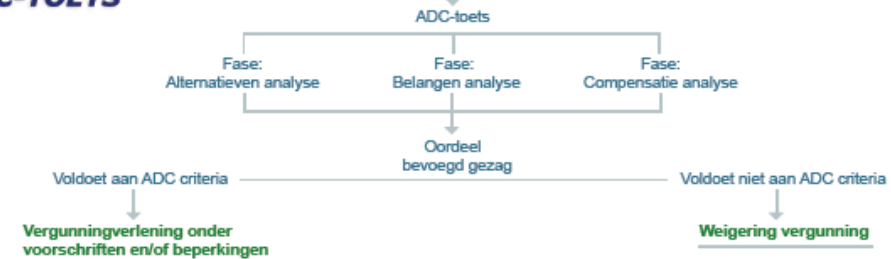
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

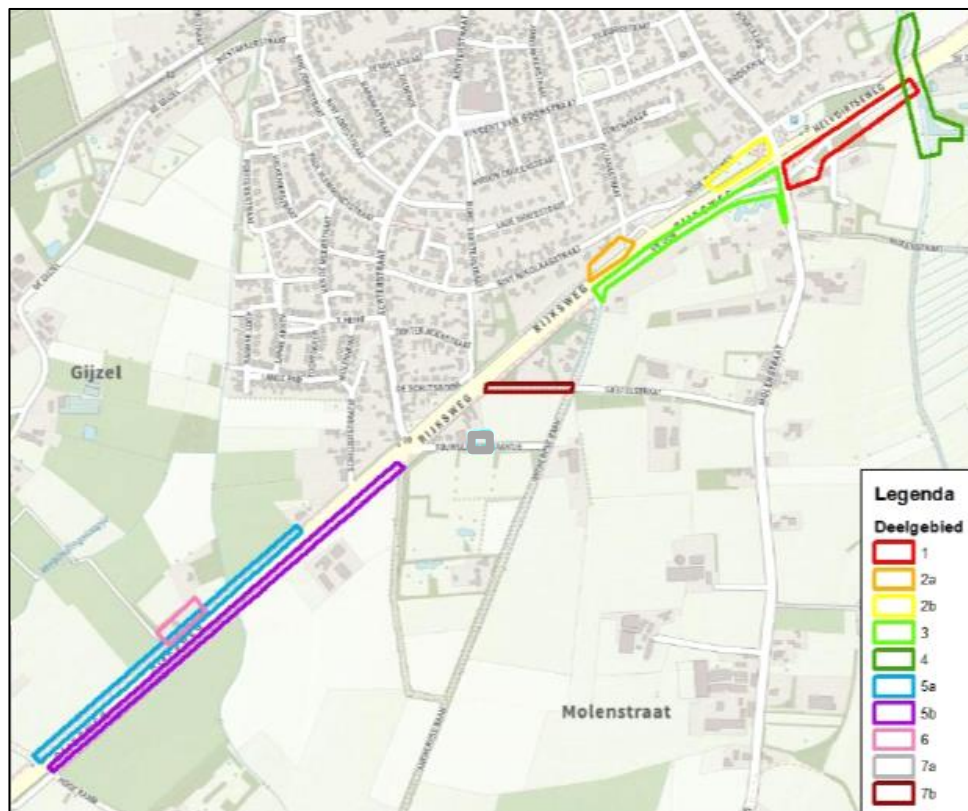
ADC-TOETS

Bijlage 2: Onderzoeksmethode soortspecifieke onderzoeken

Onderstaand wordt per soort(groep) uiteengezet welke protocollen zijn gebruikt om de functies van het gebied voor de beschermde soorten inzichtelijk te krijgen. Gerefereerd wordt aan de deelgebieden zoals deze in Figuur 1 zijn weergegeven. Onderzoek volgens de geldende protocollen is in 2018 in deze deelgebieden uitgevoerd (door erkende ecologen) naar de volgende soorten:

- Vogels met een jaarrond beschermd nest (roofvogel en huismus);
- Vleermuizen;
- Kleine marterachtigen;
- Vissen (grote modderkruiper).

Figuur 1. Ligging deelgebieden plangebied N65 te Haaren.

Jaarronde beschermde nesten

Roofvogels

Enkel direct nabij deelgebied 1 is tijdens het verkennende veldbezoek een nest aangetroffen dat in potentie gebruikt kan worden door een broedvogel met jaarrond beschermd nest. De methode voor het inventariseren van broedvogels met een jaarrond beschermd nest (zoals het aangetroffen nest) is voor de deellocatie gebaseerd op het kennisdocument van de buizerd (BIJ12, 2017a). Hierbij is rekening gehouden met een bredere onderzoeksperiode om de mogelijk voorkomende soorten boomvalk, ransuil en sperwer ook volledig in het onderzoek mee te nemen.

Om de aanwezigheid van een broedgeval en een territorium vast te stellen, zijn vier bezoeken aan het plangebied gebracht, vanaf één uur voor zonsopkomst tot circa één uur na zonsopkomst. Door één uur voor zonsopkomst in het onderzoeksgebied te zijn, kan tevens de activiteit van nacht actieve soorten worden onderzocht. Het onderzoek naar jaarrond beschermde nesten heeft plaatsgevonden in deelgebied 1. Onder aan deze paragraaf is een overzicht gegeven van de uitgevoerde inventarisaties.

Huismus

De deellocaties 6 is onderzocht op de aanwezigheid van nestlocaties van de huismus. De aanwezigheid van nestlocaties van de huismus is onderzocht middels een inventarisatie welke gebaseerd is op het kennisdocument van de huismus (BIJ12, 2017b). In de periode 1 april – 20 juni 2018 zijn twee bezoeken van twee uur uitgevoerd om nestlocaties van de huismus vast te stellen dan wel uit te sluiten. De bezoeken zijn vanaf minimaal één uur na zonsopkomst uitgevoerd met een minimale tussenperiode van 10 dagen. Onder aan deze paragraaf is een overzicht gegeven van de uitgevoerde inventarisaties.

Overzicht

In Tabel 1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van het onderzoek naar vogels met jaarrond beschermde nesten.

Tabel 1. Overzicht van de data, tijden en weersomstandigheden tijdens het onderzoek naar vogels met jaarrond beschermde nesten.

Datum	Tijd	Soort	Weersomstandigheden	Deelgebied
11-04-2018	05:50 - 07:50	Roofvogels	Zwaar bewolkt, windkracht 1, 12 °C	1
11-04-2018	08:50 – 10:50	Huismus	Zwaar bewolkt, windkracht 1, 12 °C	6
02-05-2018	05:07 – 07:07	Roofvogels	Half bewolkt, windkracht 3, 15 °C	1
02-05-2018	08:07 – 10:07	Huismus	Half bewolkt, windkracht 3, 15 °C	6
16-05-2018	04:45 – 06:45	Roofvogels	Zwaar bewolkt, windkracht 3, 20 °C	1
27-06-2018	04:25 – 06:25	Roofvogels	Licht bewolkt, windkracht 3, 22 °C	1

Vleermuizen

Onderzoek naar vleermuizen is in te delen in het inventariseren van zomer- en kraamverblijfplaatsen, zwermplaatsen, paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Per mogelijke functie is er onderzoek verricht conform het Vleermuisprotocol 2017.

In het kader op de volgende bladzijde (zie Figuur 2) worden de definities gegeven van de belangrijkste functies die een gebied kan hebben voor vleermuizen. De veldbezoeken zijn gericht op het al dan niet vaststellen van deze functies in de deellocatie.

De inventarisaties met betrekking tot vleermuizen zijn met behulp van een zogenaamde batdetector uitgevoerd. Er is gewerkt met de Petersson D240X of een vergelijkbare detector. Dit apparaat vangt de ultrasone geluiden van vleermuizen op en maakt deze hoorbaar voor het menselijk gehoor. Daarnaast biedt het apparaat de mogelijkheid geluiden op te nemen voor analyse achteraf. Enkele soorten zijn namelijk zeer moeilijk te determineren in het veld en vereisen een controle met behulp van analyse-software.

Afhankelijk van de grootte van de deellocatie en de hoeveelheid aanwezige potentiële verblijfplaatsen zijn deze te voet dan wel per fiets onderzocht. Onder aan deze paragraaf is een

overzicht (Tabel 2) gegeven van de uitgevoerde inventarisaties en de weersomstandigheden. De toegepaste methodiek wordt hieronder per functie nader toegelicht.

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

In de periode 15 mei - 15 juli 2018 is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. De inventarisaties bestonden uit twee rondes per deelgebied, waarvan er één in de vroege ochtend vanaf circa twee uur voor zonsopkomst is uitgevoerd. De overige rondes hebben 's avonds plaatsgevonden vanaf zonsondergang. In deelgebied 6 is een extra avondronde uitgevoerd in verband met de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van de laatvlieger.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Vleermuizen gebruiken gedurende het jaar meerdere typen voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen. Dit zijn zomerverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen.

Het zwermgedrag is gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Een zwermlocatie is een locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert. Een foerageergebied is van essentieel belang voor het functioneren van de verblijfplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om de eventuele aantasting ervan op te vangen. Bij het verdwijnen van essentieel foerageergebied komt de functionaliteit van de verblijfplaats in het geding.

Vliegroutes

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt. Een vliegroute is essentieel wanneer er geen goede alternatieve vliegroute is om vanuit de verblijfplaats het betreffende foerageergebied te bereiken dan wel dat er wel een alternatieve vliegroute is, maar het gebruik hiervan kost vergeleken met de originele vliegroute teveel energie (te ver omvliegen of te onbeschermt).

Paarterritoria

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Figuur 2. Overzicht functies vleermuizen binnen een gebied.

Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen

In de periode 15 augustus - 15 september 2018 zijn per deelgebied twee inventarisaties van twee uur uitgevoerd, teneinde paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten. Voor deelgebied 6 is één van deze rondes gecombineerd met het onderzoek naar zwermplaatsen in het kader van winterverblijfplaatsen.

Winterverblijfplaatsen

In de periode 1 augustus – 10 september 2018 is het deelgebied 6 onderzocht op zwermdende dieren in het kader van winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze inventarisatie bestaat uit twee rondes van twee uur vanaf middernacht. Hiervan is één ronde gecombineerd uitgevoerd met het onderzoek naar paarverblijven van vleermuizen. Tussen de twee inventarisaties is een minimum tussenperiode van tien dagen gehanteerd.

Vliegroutes en foerageergebied

De inventarisaties naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn simultaan met de overige vleermuisinventarisaties uitgevoerd. Hierbij zijn de aanwezige vliegroutes en/of foerageergebieden op kaart ingetekend.

Overzicht

In tabel 2 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van het vleermuisonderzoek.

Tabel 2. Overzicht data en weersomstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek.

Datum	Tijd	Functie	Weersomstandigheden	Deelgebied
6-5-2018	03:44 – 05:44	Zomer- en kraamverblijven	Zwaar bewolkt, windkracht 3, 12 °C	1
16-5-2018	03:44 – 05:44	Zomer- en kraamverblijven	Zwaar bewolkt, windkracht 3, 12 °C	2b
16-5-2018	21:26 – 23:26	Zomer- en kraamverblijven	Zwaar bewolkt, windkracht 3, 12 °C	2a
16-5-2018	03:44 – 05:44	Zomer- en kraamverblijven	Zwaar bewolkt, windkracht 3, 12 °C	3
25-5-2018	21:39 – 23:39	Zomer- en kraamverblijven	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 2, 15 °C	5a
25-5-2018	21:39 – 23:39	Zomer- en kraamverblijven	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 2, 15 °C	5b
25-5-2018	21:39 – 23:39	Zomer- en kraamverblijven	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 2, 15 °C	7a
25-5-2018	21:39 – 23:39	Zomer- en kraamverblijven	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 2, 15 °C	7b
26-6-2018	22:01 – 00:01	Zomer- en kraamverblijven	Half bewolkt, windkracht 3, 10 °C	1
26-6-2018	22:01 – 00:01	Zomer- en kraamverblijven	Half bewolkt, windkracht 3, 10 °C	2b
26-6-2018	22:01 – 00:01	Zomer- en kraamverblijven	Half bewolkt, windkracht 3, 10 °C	3
26-6-2018	22:01 – 00:01	Zomer- en kraamverblijven	Half bewolkt, windkracht 3, 10 °C	6
27-6-2018	03:23 – 05:23	Zomer- en kraamverblijven	Licht bewolkt, windkracht 3, 13 °C	2a

Natuurtoets

Bestemmingsplan herontwikkeling N65 Haaren; 'Reconstructie N65'
 projectnummer 415765
 6 mei 2019 revisie 00
 Gemeente Haaren

Datum	Tijd	Functie	Weersomstandigheden	Deelgebied
27-6-2018	03:23 – 05:23	Zomer- en kraamverblijven	Licht bewolkt, windkracht 3, 13 °C	5a
27-6-2018	03:23 – 05:23	Zomer- en kraamverblijven	Licht bewolkt, windkracht 3, 13 °C	5b
27-6-2018	03:23 – 05:23	Zomer- en kraamverblijven	Licht bewolkt, windkracht 3, 13 °C	7a
27-6-2018	03:23 – 05:23	Zomer- en kraamverblijven	Licht bewolkt, windkracht 3, 13 °C	7b
27-6-2018	03:23 – 05:23	Zomer- en kraamverblijven	Licht bewolkt, windkracht 3, 13 °C	6
16-7-2018	21:49 – 23:49	Zomer- en kraamverblijven	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 2, 14 °C	6
8-8-2018	00:00 – 02:00	Winterverblijven (zwermgedrag)	Zwaar bewolkt, windkracht 3, 15 °C	6
20-8-2018	21:51 – 23:51	Paarverblijven en zwermplaatsen	Geheel bewolkt, windkracht 2, 20 °C	1
20-8-2018	21:51 – 23:51	Paarverblijven en zwermplaatsen	Geheel bewolkt, windkracht 2, 20 °C	2b
20-8-2018	21:51 – 23:51	Paarverblijven en zwermplaatsen	Geheel bewolkt, windkracht 2, 20 °C	2a
21-8-2018	00:00 – 02:00	Paarverblijven en zwermplaatsen	Geheel bewolkt, windkracht 2, 20 °C	3
21-8-2018	00:00 – 02:00	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 1, 18 °C	6
21-8-2018	00:00 – 02:00	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 1, 18 °C	7a
21-8-2018	04:34 – 06:34	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 1, 18 °C	2a
21-8-2018	04:34 – 06:34	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 1, 18 °C	5b
21-8-2018	04:34 – 06:34	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 1, 18 °C	7b
10-9-2018	21:05 – 23:05	Paarverblijven en zwermplaatsen	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 2, 16 °C	2a
10-9-2018	21:05 – 23:05	Paarverblijven en zwermplaatsen	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 2, 16 °C	3
10-9-2018	21:05 – 23:05	Paarverblijven en zwermplaatsen	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 2, 16 °C	5b
11-9-2018	00:00 – 02:00	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	2b
11-9-2018	00:00 – 02:00	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	7a
11-9-2018	00:00 – 02:00	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	7b
11-9-2018	05:08 – 07:08	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	1
11-9-2018	05:08 – 07:08	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	5a
11-9-2018	05:08 – 07:08	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	6

Datum	Tijd	Functie	Weersomstandigheden	Deelgebied
10-9-2018	21:05 – 23:05	Paarverblijven en zwermplaatsen	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 2, 16 °C	2a
10-9-2018	21:05 – 23:05	Paarverblijven en zwermplaatsen	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 2, 16 °C	3
10-9-2018	21:05 – 23:05	Paarverblijven en zwermplaatsen	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 2, 16 °C	5b
11-9-2018	00:00 – 02:00	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	2b
11-9-2018	00:00 – 02:00	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	7a
11-9-2018	00:00 – 02:00	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	7b
11-9-2018	05:08 – 07:08	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	1
11-9-2018	05:08 – 07:08	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	5a
11-9-2018	05:08 – 07:08	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C	6

Kleine marterachtigen

Onderzoek naar de kleine marterachtigen is uitgevoerd op basis van de Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming van de provincie Noord-Brabant (Bouwens, 2017). Het onderzoek naar de mogelijk aanwezige hermelijn en wezel heeft primair plaatsgevonden met behulp van een zogenaamde wezelcamera. Dit is een standaard cameraval welke in een behuizing met twee openingen geschikt voor kleine marterachtigen is geplaatst. In de behuizing is vervolgens geurstof en lokvoer aangebracht om de trefkans te verhogen.

Voor het in beeld brengen van de lokale verspreiding van de bunzing zijn op strategische locaties cameravallen in het veld geplaatst. Voor de camera is een geurstof en lokvoer aangebracht om de trefkans van individuen van de bunzing te vergroten. Om een duidelijk beeld te krijgen van de aanwezigheid van kleine marterachtigen in het plangebied zijn de cameravallen en wezelcamera's zes weken actief geweest, waarbij deze periodiek zijn uitgelezen. Er is per locatie één wezelcamera en één losse cameraval geplaatst.

De cameravallen en wezelcamera's zijn in de verschillende deelgebieden in de meest kansrijke landschapselementen geplaatst (zie Figuur 3 en 4). Hiertoe zijn alle deelgebieden onderzocht op onder andere de aanwezigheid van wissels, sporen en geschikt habitat. Tijdens de inventarisaties is daarnaast gelet op sporen, prooiresten en individuen van prooidiersoorten voor de kleine marterachtigen. Op basis van de resultaten van het cameravallen onderzoek, de aanwezigheid van sporen en het aanwezige habitat is bepaald welke functie de deelgebieden voor kleine marterachtigen vervullen. Het onderzoek naar kleine marterachtigen heeft plaatsgevonden in de periode 19 juli – 31 augustus 2018.

Figuur 3. Locaties geplaatste camera's en wezelvallen (sterren) in deelgebied 1 (rood omkaderd). Binnen het deelgebied waren geen tot minder geschikte locaties voor de vallen aanwezig.

Figuur 4. Locaties camera's en wezelvallen (sterren) in deelgebied 6 (rood omkaderd).

Vissen

Het onderzoek naar beschermde vissen bestond uit het inventariseren van de aanwezigheid van de grote modderkruiper in deelgebied 4. De methode van deze inventarisatie is gebaseerd op het kennisdocument van de grote modderkruiper (BIJ12, 2017c). Het deelgebied is op 23 augustus 2018 door middel van elektrovisserij bemonsterd op het voorkomen van de grote modderkruiper. De methode van elektrovisserij omvat het creëren van een elektrische stroom onder water waardoor de aanwezige vis tijdelijk wordt verdoofd. Een goed uitgevoerde elektrovisserij levert geen schade of sterfte onder de gevangen vissen op.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

E. info@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2015

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.